

— Käsikirja —

Lukion Kansainvälisyyteen

Verkkajulkaisu

www.peda.net/veraja/lukiohanke/kasikirja

Toimitus

Ulla Aarnio (Lyseon lukio), Arja Halttunen (Laukaan lukio), Minna Parkatti (Äänekosken lukio), Sirkka Ruuhonen (Voionmaan lukio) ja Pirjo Väli-Torala (Sepän lukio). Käsikirjan 1. vaihe.

Liisa Lamminsivu-Risku, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä.
Käsikirjan 2. vaihe.

Ulkoasu ja taitto

Zeniitti Oy

Julkaisija

Käsikirja lukion kansainvälisyyteen -julkaisu on toteutettu osana Kansainvälisyyskoulu2-hanketta ja Keski-Suomen lukiohankkeen toista vaihetta. Projektien rahoittajana on Euroopan sosiaalirahasto ja rahoittajan edustajana on toiminut Keski-Suomen ELY-keskus.

Käyttöoikeudet

Verkkajulkaisun materiaalit ovat vapaasti muutettavissa ja kopioitavissa.

Jyväskylässä 1.2.2013

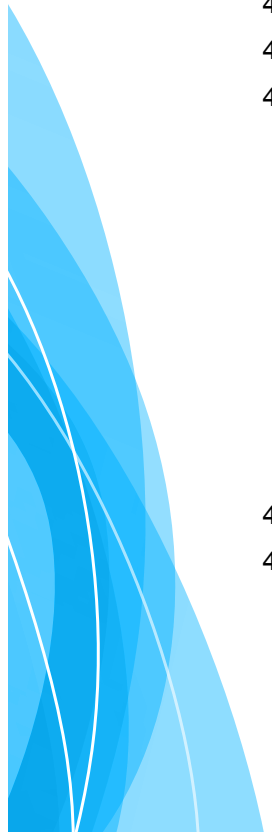
Päivitetty 1.3.2014

Käsikirjan tavoitteena on keskisuomalaisten lukioiden kansainvälisyystoiminnan kehittäminen ja systematisointi. Käsikirjassa esitellään hankkeiden aikana rakentunut malli kansainvälisyysopintojen kokonaisuudesta, jonka suorittamisen jälkeen opiskelija saa todistuksen kansainvälisestä osaamisestaan. Lopussa kuvataan 10 konkreettista toimenpide-ehdotusta lukioiden kansainvälisyyden vahvistamiseksi.

Sisältö

1	JOHDANTO	1
1.1	Kansainvälisyyskouluhanke.....	1
1.2	Lukiokoulutuksen osuus	1
2	LUKIOKOULUTUKSEN KANSAINVÄLISYYS.....	2
2.1	Opetussuunnitelma 2003.....	2
2.2	Kansainvälisyys koulun arjessa	2
2.3	Jatko-opinnot ja työelämä.....	3
2.3.1	Monipuolisen kielitaidon merkitys ja tavoitteet.....	3
2.3.2	Kulttuurien välisen viestinnän merkitys.....	5
2.3.3	Kulttuurien tuntemuksen merkitys	6
3	HENKILÖSTÖN KANSAINVÄLISYYSOSAAMINEN	6
3.1	Toiminnan edellytykset	6
3.2	Opetushenkilöstön kansainvälisyysosaamisen tavoitteet vuosittain.....	7
3.3	Kansainvälisyystaitojen syventäminen ulkomailla	8
3.3.1	Euroopan Neuvoston Pestalozzi-ohjelma.....	8
3.3.2	EU:n täydennyskoulutusapurahat.....	8
3.3.3	Nordplus	9
3.3.4	Pohjola-Norden.....	9
3.3.5	ASEM-DUO	9
3.3.6	Fulbright Centerin stipendiohjelmat	9
3.3.7	Aineenopettajaliittojen koulutustarjonta	9
3.4	Kansainvälisyystaitojen taitojen syventäminen kotimaassa	9
4	KANSAINVÄLISYYSSTOIMINNAN OHJEET.....	10
4.1	Toiminnan rahoittaminen	10
4.2	Tiedottaminen	10
4.3	Opintomatkan järjestäminen.....	11
4.3.1	Matkasuunnitelma	11
4.3.2	Osallistujat, aihe ja kohde.....	12
4.3.3	Ajankohta.....	13
4.3.4	Matkustaminen ja majoitus	13
4.3.5	Ohjelma matkakohteessa	13
4.3.6	Kielitaito	14
4.3.7	Raportointi	14
4.3.8	Kustannukset ja rahoitus	15
4.3.9	Säännöt	16
4.4	Yhteistyökumppanin etsiminen.....	16
4.5	Kansainvälisyysohjelmiin hakeutuminen	17
4.5.1	Erasmus + ja KA2-liikkuvuus	18
4.5.2	Euroscola.....	19

4.5.3	Koulu Euroopassa – Eurooppa koulussa	20
4.5.4	Nordplus	20
4.5.5	Pohjola-Norden.....	20
4.6	Hankehakemuksen tekeminen	21
4.7	Toiminnan arviointi ja toiminnasta raportoiminen	22
5	OPISKELIJOIDEN KANSAINVÄLISYYSOSAAMISEN TAVOITTEET	22
5.1	Kansainvälisten opintojen kokonaisuus – Kansainvälisyyspassi.....	24
5.2	Kansainvälisyystapahtuman järjestäminen koulussa	26
6	OPISKELIJOIDEN OHJEISTAMINEN KANSAINVÄLISYYTEEN	27
6.1	Kotikansainvälisyys	27
6.2	Ulkomaalaisen vieraan majoittaminen.....	28
6.3	Ulkomaille matkustaminen.....	31
6.3.1	Kouluvierailut ja opintomatkat.....	32
6.3.2	Vaihto-opiskelu	33
6.3.3	Hyvä yhteistyö isäntäperheen kanssa	34
6.3.4	Kesätyö ulkomailla.....	36
6.3.5	Linkkiluettelo opiskelijavaihtoon lähtevälle (esimerkki).....	37
6.3.6	Tapaturma- ja kriisitilanteissa toimiminen.....	37
7	TOIMENPIDE-EHDOTUKSET KANSAINVÄLISYYDEN VAHVISTAMISEKSI.....	41
7.1	Askeleet kansainvälisyysstrategian rakentamiselle.....	41
7.2	Konkreettisia toimenpide-ehdotuksia.....	42
	LÄHTEET	44
	LIITTEET	45
1.	Turvallisen matkan huoneentaulu (OAJ)	
2.	Esimerkkejä matkalle osallistuvan ohjeista	
3.	Esimerkki matkustusohjeista	
4.	Esimerkki ohjeista muualla hankitun osaamisen tunnustamisesta	
5.	Kansainvälisten opintojen kokonaisuus – Kansainvälisyyspassi	
6.	Todistus kansainvälisten opintojen suorittamisesta	
7.	Certificate of international studies	

1 JOHDANTO

1.1 Kansainvälisyyskouluhanke

Keski-Suomen ammatillisen koulutuksen kansainvälisyyskouluhankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut vastata keskisuomalaisen elinkeinoelämän tarpeisiin ja kehittää maakunnan ammatillisen koulutuksen järjestäjille kansainvälisyyskoulukonsepti, joka antaa nuorille ja aikuisille paremmat mahdollisuudet selviytyä kansainvälistyvässä ja monikulttuurisessa työelämässä. Kehittämistyön tavoitteena on myös oppilaitosten henkilöstön kieli- ja kulttuuriosaamisen vahvistaminen.

Vuosina 2008-2012 toimineessa hankkeessa oli mukana Jyväskylän ammattiopisto, Jyväskylän aikuisopisto ja Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus sekä yhteistyökumppaneina mm. Jyväskylän Kotitalousoppilaitos, Jyväskylän kristillinen opisto, Karstulan Evankelinen opisto, Alkio-opisto sekä muutamia yrityksiä. Vuosina 2008-2012 toiminut ESR-hanke on kiinteä osa Keski-Suomen maakunnan kansainvälistymisstrategiaa ja sen koordinoinnista vastasi Jyväskylän koulutuskuntayhtymä.

Hankkeen aikana luotiin kolmiportainen malli kansainvälisyyskasvatuksen toteuttamisesta ammatillisessa koulutuksessa. Tavoitteena on, että koko opiskelijakunta (100 %) saa perusvalmiudet toimia kansainvälisissä ja monikulttuurisissa työyhteisöissä. Tähän pyritään ns. kotikansainvälisyyden avulla, esimerkiksi tarjoamalla opiskelijalle osallistumismahdollisuuksia kansainvälisyyttä edistäviin tilaisuuksiin omassa oppilaitoksessa. Toisen portaan muodostavat opiskelijat (10 %), jotka ovat opiskelun aikana työharjoittelussa ulkomailla ja suorittavat eurooppalaisen koulutusjakson (6–12 viikkoa) osana tutkintoaan. Kolmas porras ovat ne 5 % opiskelijoista, jotka suorittavat kansainvälisesti painottuneen perustutkinnon (väh. 30 ov).

1.2 Lukiokoulutuksen osuus

Kun Jyväskylän kaupungin lukiot siirtyivät Jyväskylän koulutuskuntayhtymään, kansainvälisyyskouluhanke laajeni koskemaan myös lukioiden henkilöstöä ja opiskelijoita. Projektiin valittiin kansainvälisyyskoordinaattorit Ulla Aarnio (Lyseon lukio), Arja Halttunen (Laukaan lukio), Minna Parkatti (Äänekosken lukio), Sirkka Ruuhonen (Voionmaan lukio) ja Pirjo Väli-Torala (Sepän lukio). Ryhmän tehtävänä oli laatia lukioiden kansainvälisyyskoulukonsepti kehittämään ja systematisoimaan lukioiden kansainvälisyystoimintaa. Konkreettisenä tavoitteena oli kansainvälisyyskäsikirjan laatiminen syyslukukaudella 2011.

Lukiokoulutuksen kansainvälisyyden vahvistaminen jatkui Kansainvälisyyskoulu2:n aloitettua toimintansa 1.8.2012. Hankkeen aikana jatkettiin käsikirjan viimeistelyä yhteistyössä Keski-Suomen

lukiohanke-vaihe2:n kanssa. Käsikirjasta tehty sähköinen julkaisu valmistui tammikuussa 2013 ja se päivitettiin 1.3.2014. Kansainvälisyyskäsikirjassa määritellään kansainvälisyyskasvatuksen tarpeet sekä opetussuunnitelman että työelämän tarpeista käsin. Siinä asetetaan tavoitteet opetushenkilöstön ja opiskelijoiden kansainvälistymiselle käyttäen samaa kolmiportaista mallia kuin ammatillisen koulutuksen kansainvälisyyskouluhankkeessa.

Kansainvälisyyskäsikirjassa tuodaan myös esille keinoja, miten tavoitteet voidaan saavuttaa niin kotikansainvälisyyden kuin liikkuvuudenkin osalta. Lisäksi käsikirjassa kerrotaan, miten kansainvälisyyskurssin voi suorittaa ja miten esimerkiksi ulkomailla suoritettut opinnot ja muu kansainvälisyystoiminta voidaan hyväksyä osaksi lukio-opintoja. Käsikirjan lopussa esitellään kansainvälisyysopinnot, Kansainvälisyyspassi, jonka suorittamisesta opiskelijalle annetaan erillinen todistus päättötodistuksen yhteydessä.

Kansainvälisyyskouluhankkeen tavoitteena on edistää jo lukioaikana opiskelijoiden valmiuksia toimia menestyksekkäästi kansainvälistyvässä maailmassa, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

2 LUKIOKOULUTUKSEN KANSAINVÄLISYYS

2.1 Opetussuunnitelma 2003

Lukiokoulutuksen tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita suvaitsevaisuuteen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Yksi kuudesta opetussuunnitelman aihekokonaisuudesta on kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, jonka tulee näkyä kaikkien aineiden opetuksessa. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa.

Lukiokoulutuksen jälkeen nuoren tulee osata kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa. Hänen tulee pyrkiä toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Opiskelijaa kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003.)

2.2 Kansainvälisyys koulun arjessa

Lukiokoulutuksen kehittämistä pohtineen työryhmän muistion (2010) mukaan lukioiden kansainvälinen toiminta on integroitu osaksi lukioiden toimintaa ja se tukee lukiokoulutuksen ja opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lukioissa hyödynnetään sekä kotimaassa tarjoutuvia kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksia että eri rahoittajatahojen kautta tulevia mahdollisuuksia niin hankkeissa, liikkuvuuksissa kuin verkko-yhteisöissä. Opetuksessa hyödynne-

tään opettajia eri kulttuuritaustoista. Kansainvälisyyskasvatusta voidaan toteuttaa myös koulukoh-
taisina soveltavina kursseina ja tarjoamalla monipuolista kieliohjelmää.

CIMO:n (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus) selvityksen (4/2009) mukaan oppilai-
toksen tehokas ja vaikuttava kansainvälinen toiminta:

- kohdistuu koko oppilaitoksen henkilöstöön ja kaikkiin oppilaisiin
- on kiinteä osa arjen koulutyötä ja jatkuva prosessi
- on vapaaehtoista siihen osallistuville
- lähtee osallistujien omasta kiinnostuksesta
- on kirjattuna strategiaksi ja opetussuunnitelman perusteisiin
- on koordinoitua toimintaa
- on avointa
- jakaa kokemukset ja hyödyt kaikkien käyttöön
- saa osakseen koulun johdon tuen ja hyväksynnän

2.3 Jatko-opinnot ja työelämä

Lukiokoulutuksen tulee antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin
sekä valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin ja taitoa tarkastella asioita eri nä-
kökulmista. Opiskelijaa tulee ohjata toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtiva-
na kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä. Koulutuksen tulee tukea opiskeli-
jan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustaa
opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen. (Lukion opetussuunnitel-
man perusteet 2003.)

2.3.1 Monipuolisen kielitaidon merkitys ja tavoitteet

Yksi lukiokoulutuksen haasteista on opiskelijoiden kielitaidon yksipuolistuminen. Ylimääräisten
vieraiden kielten (B2- ja B3-kielien) ja toisen kotimaisen kielen ylioppilaskokeen suorittajien määrä
on vähentynyt (SUKOL:n syysliittokokous 20.11.2011). Mikäli opiskelija opiskelee lukiossa ylimää-
räistä vierasta kieltä, sitä ei välttämättä jatketa ylioppilastutkintoon saakka. Lukion tulee mahdolli-
staa mahdollisimman monipuolinen kielitarjonta vastaamaan jatko-opintojen ja työelämän asettamia
haasteita. Kieli- ja viestintätaidot ovat tärkeitä jatko-opiskeluvalmiuksia.

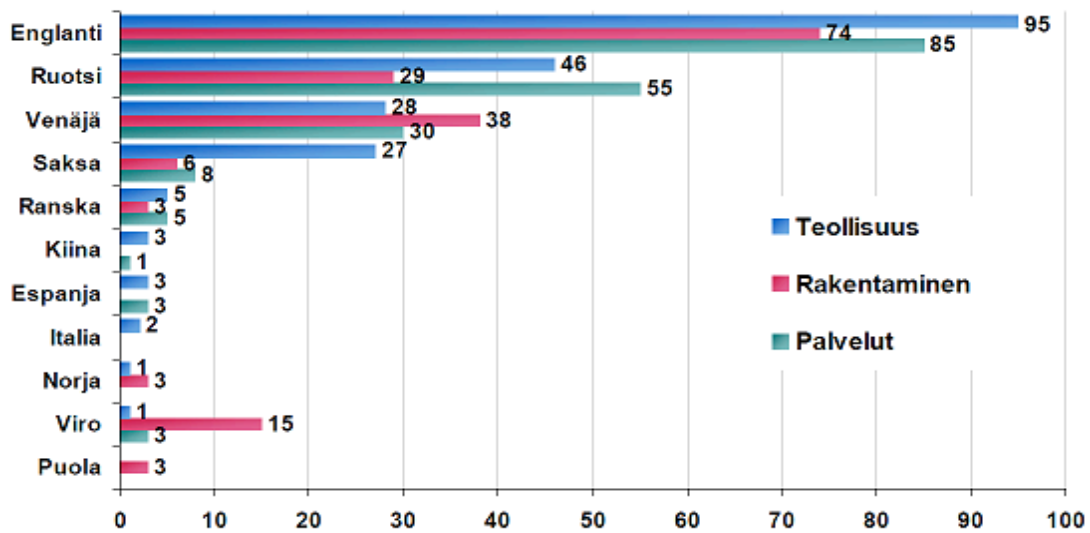
Globalisaation ja kansainvälistymisen seurauksena työnhakijalta vaaditaan ammattitaidon lisäksi
mahdollisimman laajaa kielitaitoa, hyviä viestintätaitoja ja kulttuurien tuntemusta. Kielitaitoa ei pi-
detä enää erityistaitona, vaan työnantaja odottaa sen kuuluvan osana rekrytoimansa työvoiman
ammattitaitoon. Elinkeinoelämän keskusliiton vuonna 2009 tekemän selvityksen mukaan englantia,
ruotsia, venäjää ja saksaa ovat työelämässä tarvittavat pääkielet. Näiden lisäksi yrityksissä tarvitaan

mm. ranskan, viron, espanjan, kiinan ja italian osaajia. (EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu 2009.) http://www.ek.fi/ek/fi/yrityskysely/liitteet/Tyoelamassa_tarvitaan_yha_useampia_kielia.pdf

Taulukko 1.

Kielitaitotarpeet EK:n jäsenyrityksissä sektoreittain 2009, % *)

*) Niiden yritysten osuus, jotka painottavat ko. kielitaitoa rekrytointikriteerinä

Lähde: EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu 2009

16.4.2010 Satu Ägren/KT

%-osuus

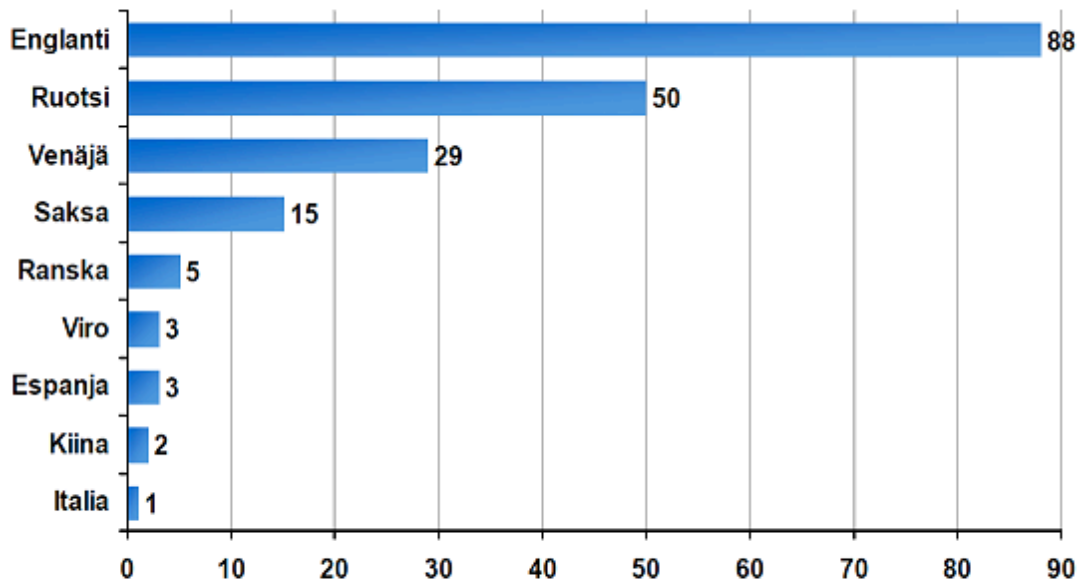
Elinkeinoelämän keskusliitto

Taulukko 2.

Kielitaitotarpeet EK:n jäsenyrityksissä 2009, %*)

*) Niiden yritysten osuus, jotka painottavat ko. kielitaitoa rekryointikriteerinä

Lähde: EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu 2009
16.4.2010 Satu Agren/KT

%-osuus

Elinkeinoelämän keskusliitto

Työelämässä tarvitaan hyvää suullista kielitaitoa. Opetussuunnitelmien perusteiden (2003) tavoitteenmukavuuksissa käytetään kielitaidon taitotasoaasteikkoa, joka perustuu Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn kielten oppimisen, opetuksen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehukseen (CEF). Tämän asteikon suomalaista sovellusta kutsutaan kouluskaalaksi ja sillä kuvataan sekä opetuksen tavoitteita että kielitaidossa saavutettua tasoa. Opetussuunnitelmissa kuvataan tavoitteet ja arviointi, mutta niiden välillä opettajalla on metodinen vapaus. Tämä tarkoittaa, että opettaja tekee opetusta koskevat ratkaisut oman asiantuntemuksensa mukaan yhdessä työtovereiden ja opiskelijoiden kanssa. Lukiossa opiskelija todistaa osaamisensa suullisen kielitaidon kokeilla.

http://www.edu.fi/download/119698_taitotasot.pdf

2.3.2 Kulttuurien välisen viestinnän merkitys

Suomalainen yhteiskunta on muuttumassa yhä monikulttuurisemmaksi. Koulun käytävällä voi kuulla yhä enemmän monia kieliä sekä tavata nuoria, jotka saapuvat erilaisista kulttuuritaustoista. Kulttuurien ja kulttuurien välisen viestinnän tuntemus on entistä tärkeämpää myös lukiokoulutuksessa. Opiskelijoiden, opettajien, vanhempien ja henkilökunnan vuorovaikutuksessa kohtaavat usein erilaiset kulttuurit, tavat ja uskonnot. Kun koulussa on maahanmuuttajia, heidän kanssaan työskentelevien on hyvä tutustua nuorten kotitaustaan ja kulttuuriin, mikä helpottaa yhteistä työskentelyä.

http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/maahanmuuttajien_koulutus/

Lukion henkilökunnan ja opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän osaamista tulee vahvistaa esimerkiksi VESO-koulutusten ja opiskelijoille teemaan liittyvän soveltavan kurssin avulla. Kurssin järjestämisessä eri oppilaitokset voivat toimia yhteistyössä. Parempi kulttuurien tuntemus ja kulttuurien välinen viestintäosaaminen kehittää opiskelijoiden työelämä- ja jatkokoulutusvalmiuksia.

2.3.3 Kulttuurien tuntemuksen merkitys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden vahvistaminen kuuluu lukion opetussuunnitelmaan ja sitä käsitellään useissa oppiaineissa monella eri kurssilla. Tavoitteena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään kulttuurien erilaisuutta, löytämään oma kulttuuri-identiteetti sekä kehittämään valmiuksia kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Koulun opiskelijoiden monikulttuurisen taustan ja vaihto-opiskelijoiden kokemusten avulla voidaan kulttuurien tuntemusta edistää. Mikäli paikkakunnalla on mahdollista kutsua eri kulttuuritaustaisia vieraita kouluun, vieraila heidän luonaan ja haastatella heitä, opiskelijan oma kulttuuri-identiteetti rikastuu. Moniarvoisessa ja monikulttuurisessa maailmassa oleellista on erilaisten ihmisten hyväksyminen ja heidän oikeuksiensa kunnioittaminen.

3 HENKILÖSTÖN KANSAINVÄLISYYSOSAAMINEN

3.1 Toiminnan edellytykset

Opetusministeriön julkaisussa Kansainvälisyyskasvatus 2010 korostetaan kansainvälisyyskasvatuksen vahvistamista oppilaitosten opetussuunnitelmissa, opetuksessa ja toimintakulttuurissa. Julkaisun mukaan kansainvälisyyskasvatuksen tulee olla osa koulujen arkipäivää ja läpäistä kaikkea opetusta. Monikulttuurisuus- ja kansainvälisyyskasvatustaidot ovat yhä tärkeämpi osa opettajien ammattitaitoa. Kansainvälisyyden kasvattamisen on toteuduttava lukiossa koko opettajakunnan voimin kokonaisvaltaisesti ja kiinteänä osana koulun toimintakulttuuria.

CIMOn selvityksen (4/2009) mukaan esteitä koulujen kansainväliselle toiminnalle ovat muun muassa ajan ja resurssien puute, kansainvälisen toiminnan sijoittuminen virallisen työajan ulkopuolelle, työmäärän epätasa-arvoinen jakautuminen, vanhempien vähäinen kiinnostus, aiemmat huonot kokemukset, puuttuva koulun johdon tuki ja resurssien vieminen koulun perustehtävältä.

Äänekosken lukion opettajakunnalle tehdyssä kyselyssä (Parkatti, 2011) opettajat toivat esille uuttavan paperisodan EU- ja muiden projektien rahoitusta haettaessa, haluttomuuden palkkomaan työhön ulkomaisten vierailujen järjestelyissä ja kielitaidon puutteen. Toisaalta kuitenkin enemmistö oli sitä mieltä, että kansainvälisyys on nykypäivää, erittäin tärkeä osa lukio-opiskelua ja yksi lukiokoulutuksen vetovoimaa lisäävä tekijä.

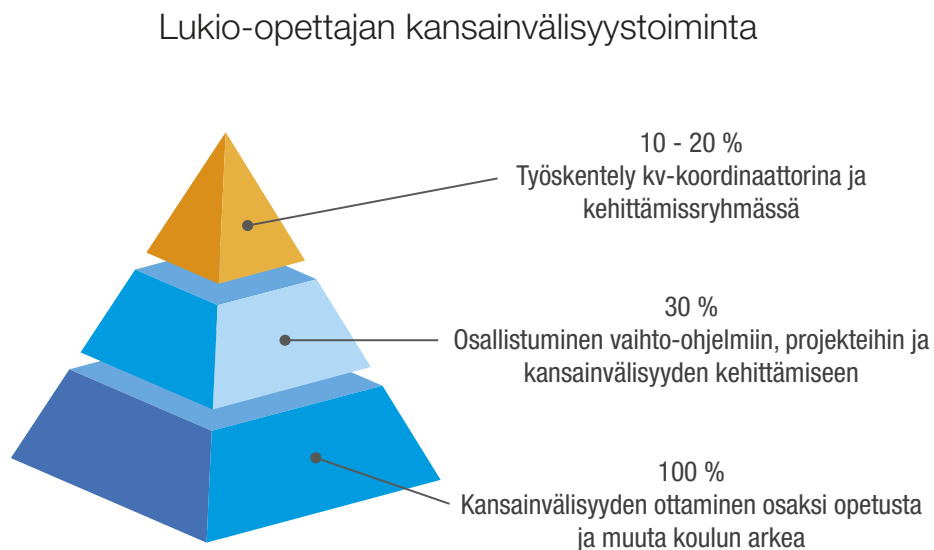

Kansainvälisen yhteistyön nähtiin avartavan sekä omaa että opiskelijoiden maailmankatsomusta ja lisäävän monipuolisen kielitaidon merkityksen ymmärtämistä. Kansainvälisiin projekteihin osallistuneet opettajat kertoivat myös useista positiivisista vaikutuksista: mm. oma ja opiskelijoiden kielitaito ja eri maiden ja kulttuurien tuntemus on parantunut sekä yhteistyö eri aineiden opettajien kesken lisääntynyt luontevalla tavalla. Vierailuilta saatu tieto ja ideat ovat auttaneet kehittämään omaa työtä ja koko koulun toimintaa. (Parkatti, 2011)

Jotta koko opettajakunta sitoutuisi kansainvälisyyskasvatukseen nostamiseen yhdeksi lukion painopistealueista, he tarvitsevat aiheesta täydennyskoulutusta. Samoin opettajien kielitaidon kehittäminen alentaisi kynnyksiä osallistua kansainväliseen yhteistyöhön vieraalla kielellä. Tärkeää on myös sopia kansainvälisten hankkeiden vastuuhenkilöiden opetushuojennuksista, palkkioista sekä kohtuullisesta työn määrästä.

3.2 Opetushenkilöstön kansainvälisyysosaamisen tavoitteet vuosittain

Kuvio 1. Lukio-opettajan kansainvälisyystoiminta

100 % Kaikki lukion opettajat ottavat kansainvälisyyden osaksi opetusta ja muuta koulun arkea. Opettajat ovat kirjanneet, miten kansainvälisyys ja monikulttuurisuus näkyvät oman oppiaineen kursseilla. Koulun arjessa opettaja osallistuu esimerkiksi kansainvälisiin teemapäiviin ja aamunavauksiin opiskelijaryhmänsä kanssa ja ottaa ulkomaisia vieraita oppitunneilleen.

30 % Kolmasosa lukion opettajista osallistuu edellä mainittujen toimintojen lisäksi projekteihin. Lisäksi opettaja voi esimerkiksi majoittaa mahdollisuuksiensa mukaan koulussa vierailevia opettajia, osallistua vieraiden ohjelmaan sekä olla mukana koulun toimintaan liittyvillä ulkomaanmatkoilla.

10–20 % lukion opettajista työskentelee kv-koordinaattorina ja kehittämissyöryhmissä. Tavoitteena on kv-projektien ja kv-koordinoinnin vastuun vaihtuminen säännöllisin väliajoin. Tästä oman työn ulkopuolisesta kehittämistyöstä maksetaan opettajalle korvausta.

3.3 Kansainvälisyystaitojen syventäminen ulkomailla

Opettaja, lähde vahvistamaan kansainvälisyysosaamistasi. Tutustu seuraavaiin vaihtoehtoihin ja suunnittele, millainen täydennyskoulutus tai tutustuminen sopisi sinulle parhaiten. Lukiosi kansainvälisyydestä vastaavat opettajat kertovat mielellään kokemuksiaan ja opastavat hakuprosessissa.

3.3.1 Euroopan Neuvoston Pestalozzi-ohjelma

Euroopan neuvosto järjestää opettajien täydennyskoulutusta globaalikasvatukseen Pestalozzi-ohjelmassaan. Koulutuksen tavoitteena on tehdä osallistujille tutuksi Euroopan neuvoston toimintaa ja sen ajamia keskeisiä arvoja, kuten demokratiaa, ihmisoikeuksia ja laillisuutta. Ohjelman työpajat ja seminaarit on pääasiassa suunnattu perusopetuksen yläluokilla ja lukiotasoisissa oppilaitoksissa työskenteleville opettajille. Kurseille osallistuminen on maksutonta, kurssin järjestävä maa maksaa osallistujien ylläpidon ja Euroopan neuvosto korvaa matkakulut. Lisätietoja mm hakuajoista ja -menettelyistä löydät sivuilta:

http://www.oph.fi/opetushallitus/kansainvalinen_toiminta

3.3.2 EU:n täydennyskoulutusapurahat

Erasmus + -ohjelmien tavoitteena on edistää oppilaitoksen kansainvälisyyttä. Opettajana tutustut eurooppalaisten kollegojen työhön, vahvistat kielitaitosi sekä saat intoa ja iloa opetukseesi. Koulun opetushenkilöstön lyhytkestoista (2 päivän – 2 kuukauden) opetustyötä ja koulutautumista ulkomailla tukevat vaihtoehdot ovat (KA1-ohjelma):

- opettaminen partnerikoulussa (teaching assignment)
- osallistuminen EU-maissa järjestettäviin kursseihin tai koulutustapahtumiin
- opettajan/rehtorin työn seuraaminen partnerikoulussa (job shadowing)

Hakijana on koulu ja hakuaika on keväisin (esim. keväällä 2014 hakuaika päättyy 17.3.2014). Ohjelmaan voi hakea joka vuosi. Tuki kattaa matka- ja majoituskustannuksia sekä kurssimaksuja. Erasmus+ -ohjelma korvaa aiemmin Elinikäisen oppimisen piiriin kuuluvat ohjelmat (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius ja Grundtvig). Lisätietoja

http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/yleissivistavalle_koulutukselle/ohjelman_esittely

3.3.3 Nordplus

Nordplus Junior -ohjelmasta tuetaan mm. opettajien liikkuvuutta (opettajien ja muun opetushenkilöstön vaihdot). Ohjelmassa ovat mukana Pohjoismaiden lisäksi Baltian maat. Lisätietoja ohjelmista ja hakuajoista: www.cimo.fi/nordplus ja www.nordplusonline.org. Tutustu myös uuteen Portti Pohjoilaan -sivustoon <http://www.edu.fi/porttipohjolaan>.

3.3.4 Pohjola-Norden

Pohjola-Norden edistää muun muassa pohjoismaista koulu yhteistyötä ja ruotsin kielen opetusta ja opiskelua. Vuosittain myönnetään opettajastipendejä ja tuetaan pohjoismaista koulutusyhteistyötä sekä kehittämistoimintaa. Lisätietoja Pohjola-Nordenin koulutoiminnasta: www.pohjola-norden.fi.

3.3.5 ASEM-DUO

ASEM-DUO-ohjelma edistää Euroopan maiden ja Aasian maiden välistä koulutusalan yhteistyötä. ASEM-DUO Korea -ohjelmassa peruskoulujen ja lukioiden opettajat voivat tehdä kuukauden mittaisen vastavuoroisen vaihdon korealaiseen kouluun, jonka kanssa koululla on yhteistyösopimus. Lisätietoja ohjelmasta ja hakumenettelystä sekä yhteistyökoulun hakemisesta: www.asemduo.org.

3.3.6 Fulbright Centerin stipendiohjelmat

Fulbright Centerin stipendiohjelmien tarkoituksena on edistää Suomen ja Yhdysvaltain kansojen keskinäistä ymmärrystä koulutus- ja kulttuurialojen vaihdon kautta sekä tukea ja kehittää kansainvälistä yhteistyötä koulutuksen ja kulttuurin saralla. Stipendiohjelmat on suunnattu opettajille. Ohjelmiin sisältyy stipendirahoituksen lisäksi monia etuuksia, kuten vapautukset viisumimaksuista, oma vakuutus sekä Yhdysvaltoihin perehdyttävä koulutus. Lisätietoja: www.fulbright.fi

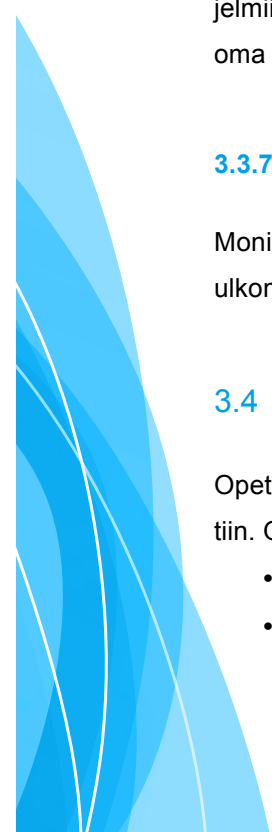
3.3.7 Aineenopettajaliittojen koulutustarjonta

Monien eri oppiaineiden aineenopettajaliitot järjestävät kursseja ja opintomatkoja jäsenilleen myös ulkomaille ja niihin on usein mahdollista hakea ko. liitolta stipendejä.

3.4 Kansainvälisyystaitojen taitojen syventäminen kotimaassa

Opettajat kokevat usein oman kielitaitonsa riittämättömäksi osallistuakseen kansainväliseen projektiin. Oman kielitaidon kehittämisessä voi hyödyntää esimerkiksi:

- oman koulun kielten kurssitarjontaa
- oman paikkakunnan kansalaisopiston järjestämiä kielten kursseja

- paikkakunnalla toimivia seuroja ja yhdistyksiä, mm. Suomi–Kreikka-seura, Suomi–Venäjä-seura, Pohjola-Norden
- ystävyyskaupunkitoimintaa
- maahanmuuttajien ystävöimintää
- vaihto-opiskelijoille suunnattua ystäväperhetoimintaa

4 KANSAINVÄLISYYSTOIMINNAN OHJEET

4.1 Toiminnan rahoittaminen

Kansainvälisen toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen edellyttävät usein lukion ulkopuolista rahoitusta, mutta rahoituslähteiden selvittäminen saattaa osoittautua työlääksi. Kansainvälistymisen koordinaatiohankkeet ovat koonneet kansainvälistyjän avuksi listauksen, josta löytyy kattavasti tietoa erilaisista koti- ja ulkomaisista rahoituslähteistä, hakumenettelyistä ja aikatauluista sekä linkkejä lisätiedon etsimiseksi.

Tämä opetushallituksen ylläpitämä POLKKA-sivusto löytyy osoitteesta <http://www.polkka.info> ja pääsivulta löytyy linkki rahoitusta käsittelevälle sivustolle.

4.2 Tiedottaminen

Ajankohtaisimmat tiedot välittyvät nopeiten sähköpostitse. Seuraavilla sähköpostilistoilla tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista ja ainakin kv-koordinaattorin on tärkeä olla jakelulistoilla mukana sekä välittää tietoa ajankohtaisista asioista (esim. opettajien täydennyskoulutushakuajat) muille opettajille. Tiedotuskanavana toimii esimerkiksi rehtorin kanssa sovittu kansainvälisyys-info jokaisen opettajankokouksen yhteydessä.

Globaalikasvatus-lista

Ajankohtaisia uutisia, koulutus- ja tapahtumatietoja globaalikasvatustoiminnasta.

Tarkoitettu globaalikasvatusverkoston jäsenille ja muille kiinnostuneille.

Lisätietoa ja tilausosoite: <http://www.kepa.fi>

Comenius-lista

Keskustelu- ja tiedotusfoorumi koulujen kansainvälistymisasiosta vastaaville erityisesti EU:n Comenius-ohjelmaan ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Nordplus Junior-ohjelmaan liittyvistä asioista. HUOM! Myös Pohjois-Amerikka ohjelmia. Tilaa täältä:

<https://lists.cimo.fi/mailman/listinfo/comenius>

eTwinning Eurooppalainen uutiskirje: www.etwinning.net

eTwinning-uutiskirje antaa tietoa eTwinning-kouluista ja tavoista, joilla koulut voivat osallistua. Sen tarkoituksena on luoda eTwinning-yhteisö, jossa opettajat voivat jakaa kokemuksiaan. eTwinning-uutiskirje lähetetään kuukausittain sähköpostitse 23:lla kielellä. Tilaus sähköpostilla: *valentina.garioiaateun.org*. Muista kertoa, minkä kielisen kirjeen haluat. Suomen uutiskirje: eTwinning/Suomi -listalle liittymispyynnöt: Yrjö Hyötyniemi, Opetushallitus

Muu tiedotus rahoituksesta

- valtakunnalliset KV-päivät
- alueelliset tapahtumat (esim. AVIn järjestämät)
- kansalliset verkostot
- yhdistykset
- yliopistot
- www.rahoitus.fi (maksullinen)
- kilpailukutsut mm. <http://www.polkka.info/rahoitus.html>

4.3 Opintomatkan järjestäminen

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty – tämä sanonta pätee myös lukion kansainvälisen toiminnan aloittamiseen. Tässä muistilista asioista, joita kannattaa pohtia aivan alussa.

- Mitä koulu haluaa saavuttaa kansainvälisyydestä eli mitä tavoitteita sille asetetaan?
- Hankitaanko kohdemaasta kumppani? Mitä annettavaa koululla on ulkomaiselle partnerille?
- Mistä mahdollista yhteistyökumppania lähdetään etsimään?
- Mitä resursseja koululta/henkilöstöltä vaaditaan?
- Ketkä ovat mukana toiminnassa (opettajat, opiskelijat, vanhemmat..).
- Miten toiminnasta tiedotetaan tasapuolisesti ja miten toimijat valitaan?
- Onko toiminnassa yksi vetäjä vai esimerkiksi työryhmä? Miten työ jaetaan?
- Miten rahoitus järjestetään?
- Kenen hyväksyntä vaaditaan?
- Mitä aihetta aletaan työstää? Mihin oppiaineisiin/kursseihin se voidaan linkittää?
- Mitä mukanaolevilta opiskelijoilta vaaditaan ja miten työ kursseina korvataan?
- Miten toiminnan onnistuminen arvioidaan ja mitä loppuraportointia vaaditaan?

4.3.1 Matkasuunnitelma

Kansainvälistä toimintaa järjestettäessä on otettava huomioon koulutuksen järjestäjän ohjeet koskien mm. matkasuunnitelman hyväksymistä, avustushakemusten laatimista, matkavarauksia ja raportointia. Seuraavassa esimerkki Jyväskylän koulutuskunta-yhtymän lukioiden käytänteistä.

Kansainvälisestä matkasta sovitaan ensin esimiehen ja tämän jälkeen lukiokoulutuksen johtajan kanssa joko puhelimitse tai sähköpostitse. Lukiokoulutuksen johtaja hyväksyy ennen matkaa web-tallennuksessa tehtävän matkahakemuksen ja TEM-matkalaskujärjestelmässä ennen matkaa tehtävän matkasuunnitelman. TEM-matkalaskujärjestelmässä tehtävään matkasuunnitelmaan liitetään ohjelma ja lähtijöiden määrä ja tehdään hakemus avustuksesta. Suunnitelma toimii myöhemmin matkalaskun pohjana. Matkan jälkeen TEM-matkalaskujärjestelmässä tehdään matkalasku. Projektin pitää olla opetussuunnitelman mukainen ja kirjattuna koulun toimintasuunnitelmaan. Päivärahat maksetaan aina ko. koulun budjetista.

Koulutuskuntayhtymällä on Tapiolassa matka- ja matkatavaravakuutus, joka kattaa koko kuntayhtymän henkilöstön ja opiskelijat. Matkavakuutuskortti otetaan mukaan matkalle, kun työ-/virkamatka ulottuu yli 50 kilometrin päähän toimipisteestä. Matkavakuutuskortti annetaan matkaan lähtevälle henkilöstön edustajalle. Kortti täytetään tarvittaessa, ei ennakoon, ja se palautetaan matkan jälkeen. Opiskelijaryhmän matkustaessa kortteja ei jaeta kaikille opiskelijoille vaan matkasta vastaava ottaa kortteja mukaansa tarpeelliseksi katsomansa määrän. Matkavakuutuskortteja on lukioiden koulusihteereillä sekä lukiokoulutuksen johdon sihteerillä.

Opettaja voi tehdä myös opetussuunnitelmaa tukevan opintomatkan opiskelijoiden kanssa ilman hankerahoitusta ja yhteistyökoulua. Opintomatkaa suunnitellessa tulee muistaa, että sen täytyy olla kirjattuna koulun vuotuisen toimintasuunnitelmaan, joka yleensä tehdään lukuvuoden alussa. Tutustu myös OAJ:n tekemiin ohjeisiin matkaa järjestävälle opettajalle (liite 1).

4.3.2 Osallistujat, aihe ja kohde

Opintomatkan suunnittelu alkaa yleensä matkakohteen ja aihepiirin valinnalla. On tärkeää, että muille opettajille tiedotetaan opintomatkasta ajoissa. Useimmiten matkan vetäjiksi ja valmistelijoiksi valikoituvat aihepiiristä ja kohteesta kiinnostuneet opettajat ja mukaan olisi hyvä saada sekä miestä että naisopettaja. On myös antoisaa, että opettajat ovat eri aineiden opettajia, jolloin heidän asiantuntemuksena edesauttaa matkan tavoitteiden saavuttamista ja oppiaineiden välinen integrointi toteutuu.

Opintomatalle osallistuvat opiskelijat valitaan tiettyjen, ennalta sovittujen kriteerien perusteella. Perusteina voivat olla esimerkiksi matkakohteen kielen opiskelu ja/tai aihepiiriin liittyvä kiinnostus tai harrastuneisuus. Ennen opiskelijoiden valintaa on selvitettävä opiskelijoiden osallistumista puoltavat tai rajoittavat tekijät esimerkiksi kyselylomakkeella. Tarvittaessa opiskelijat valitaan arpomalla. Opiskelijoille on myös kerrottava alustavasti jo tässä vaiheessa kustannusarvio matkasta, sen ajankohta ja mahdollinen poissaolo muusta opetuksesta sekä poissaolon korvaaminen.

4.3.3 Ajankohta

Opintomatkan ajankohdan ja keston tulee sopia lukuvuoden muuhun ohjelmaan. On selvitetävä, milloin ovat jaksonvaihdot, koeviikot, ylioppilaskirjoitukset, lomat, juhlapyhät jne. ja valittava paras mahdollinen ajankohta. Olisi hyvä pyrkiä hyödyntämään mahdollisia, keskellä viikkoa olevia vapaa-päiviä, esimerkiksi vappua, helatorstaita tai itsenäisyyspäivää. Ajankohtaa valitessa täytyy myös huomioida mahdollisen vastaanottavan koulun lomat ja mahdolliset koeviikot.

4.3.4 Matkustaminen ja majoitus

Sen jälkeen kun on selvillä osallistujien määrä, on aika tilata matkaliput ja majoitus. Tässä voidaan käyttää apuna matkatoimistojen palveluita. On olemassa myös nuorisomatkailuun erikoistuneita matkatoimistoja, joilla on kokemusta nuorten opintomatkojen toteuttamisesta. Matkaliput ja majoitus voidaan varata myös Internetin välityksellä. Tällöin täytyy olla valmis käyttämään aikaa hintavertailuun, vieraan kielen käyttämiseen ja myös luottokortilla maksamiseen. Koulutuksen järjestäjällä ei yleensä ole mahdollisuutta antaa luottokorttia maksuvälineeksi. Lentoliput kannattaa varata mahdollisimman varhain, jolloin ne voi saada halvemmalla. Valitettavasti lentoyhtiöillä ei yleensä ole ryhmälennuksia, päinvastoin halpojen paikkojen määrä koneessa on rajallinen.

Majoituksen suhteen on monia vaihtoehtoja, mutta opiskelijaryhmän kanssa kannattaa ottaa selvää nuorisohotelleista. Niitä on yleensä kaikissa suurissa ja pienemmissäkin kaupungeissa, niihin mahtuu hyvin ryhmiä ja ne ovat edullisia. Tasoerot hostellimajoituksessa ovat suuret, joten kannattaa vertailla hintoja, sijaintia, aamiais- ja/tai ruokailumahdollisuutta, huoneiden kokoa ja mukavuutta, esimerkiksi ovatko WC-tilat ja suihku käytävällä vai huoneessa ja kuinka monen hengen huoneita on saatavilla. Majoitus tulee varata ajoissa, sillä varsinkin keväisin monet oppilaitokset tekevät opintomatoja ja yöpyvät retkeilymajoissa. Majoituksen varmistuttua täytyy päättää huonejako, eli ketkä yöpyvät samassa huoneessa. Opettajilla täytyy olla majoittumisen aikana tieto jokaisen opiskelijan huoneen numerosta ja myös opiskelijoiden täytyy tietää, missä opettaja majoittuu.

Paikallisliikenteen käytänteistä täytyy tietää etukäteen. Paljonko maksavat yksittäisliput vai onko olemassa esimerkiksi päivä- tai viikkokorttia? Missä on majapaikkaa lähin bussipysäkki tai metroasema? Siirtyminen lentoasemalta majapaikkaan täytyy myös järjestää etukäteen. Joissakin kaupungeissa julkinen liikenne toimii tässäkin suhteen hyvin, mutta jos ryhmä on suuri ja/tai saapumisaika myöhäinen tai varhainen, voi olla yksinkertaisempaa ja halvempaa mennä tilausbussilla.

4.3.5 Ohjelma matkakohteessa

Opintomatkan päivittäinen aikataulu ja ohjelma on hyvä suunnitella matkalle osallistuvien opiskelijoiden kanssa hyvissä ajoin sekä sopia myös mahdolliset vastualueet pienryhmittäin. Ohjelman suunnittelussa täytyy jättää aikaa myös ruokailuun ja mahdollisiin siirtymisiin paikasta toiseen. Oh-

jelmassa ei kannata olla liian monia kohteita päivää kohti, vaikka mielenkiintoisia käyntipaikkoja riittäisikin. Täytyy valita ryhmän tavoitteita parhaiten vastaavat kohteet ja sijoittaa niitä vaihtelevasti päiväohjelmaan. Kohdekaupunkiin voi tutustua myös opastetulla kierroksella. Mikäli ryhmä varaa oman oppaan, hän pystyy muokkaamaan esitystään ryhmän kielitaitoon ja mielenkiinnon kohteisiin sopivaksi. Ohjelmaan tulee myös jättää vapaa-aikaa esimerkiksi ostosten tekoon ja pienryhmissä liikkumiseen. Mahdollinen yhteinen iltaohjelma, esimerkiksi teatteri tai konsertti tulee varata hyvissä ajoin etukäteen.

Yksi museo päivässä on usein sopiva määrä. Museoiden tarjoamat opastuspalvelut ovat erittäin hyödyllisiä, koska museo-oppaat osaavat kertoa museon aihepiiristä ja esineistöstä mielenkiintoisella tavalla ja johdattaa ryhmän oikeaan paikkaan. Lisäksi opastus on vieraalla kielellä ja opiskelijat pääsevät näin hyödyntämään kielitaitoaan oikeassa tilanteessa. Opastus täytyy varata etukäteen museon Internet-sivulta ja se on yleensä maksullinen, vaikka itse museo olisikin opiskelijoille ilmainen.

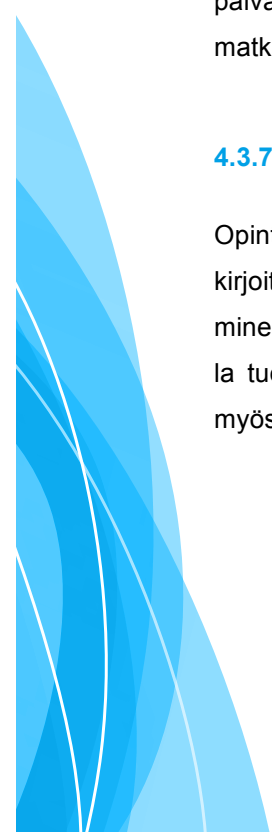
Opiskelijat voivat myös etukäteen valmistaa kohteesta pienen esitelmän/opastuksen ja kertoa sen muille ennen kohteeseen menoa esimerkiksi aamiaisen jälkeen ennen päiväohjelman alkua. Tämä on hyvä tapa koota ryhmä aamulla ja aloittaa yhteinen retkipäivä.

4.3.6 Kielitaito

Ulkomaille suuntautuvan opintomatkan yhtenä tavoitteena on yleensä myös opiskelijoiden vieraan kielen taitojen kehittäminen aidossa ympäristössä. Tämän vuoksi opiskelijoille kannattaa suunnitella pieniä tehtäviä, joita heidän tuleen matkan aikana suorittaa ja joissa heidän on käytettävä vierasta kieltä eri tilanteissa. Tehtävät ja niissä selviytymisen opiskelija sitten raportoi esimerkiksi matkapäiväkirjassaan tai videoimalla. Hän voi myös tehdä itsearviointia oman kielitaitonsa kehittymisestä matkan aikana ja uusien asioiden oppimisesta.

4.3.7 Raportointi

Opintomatkan aikana on suotavaa, että opiskelija pitää matkapäiväkirjaa vieraalla kielellä ja/tai kirjoittaa blogia koulun kotisivulle eri päivistä ja liittää mukaan valokuvia. Pelkkä matkalle osallistuminen ei ole vielä riittävä näyttö kurssisuorituksen saamiseksi, vaan vasta raportointi sovitulla tavalla tuottaa opiskelijalle suoritusmerkinnän. Työtä voi tehdä esimerkiksi pareittain. Matkasta pitää myös kertoa kaikille koulun opiskelijoille ja opettajille esimerkiksi koulun vuosikertomuksessa.

4.3.8 Kustannukset ja rahoitus

Opintomatkan kustannuksiin kuuluvat yleensä mm. seuraavat matkaan liittyvät kustannukset:

- matkustaminen kotipaikkakunnalta lentokentälle tai satamaan
- matka kohdemaan ja takaisin
- kohdemaan lentokentältä siirtyminen majoituspaikkaan
- kohdemaan lentokentältä tai majoituspaikasta matkustaminen toiselle paikkakunnalle
- paikallisliikennemaksut
- majoituskustannukset
- ruokailukustannukset, jotka yleensä jokainen opiskelija maksaa oman kulutuksensa mukaan ilman yhteisten varojen käyttöä
- opastusmaksut
- pääsymaksut käyntikohteisiin

Matkaan liittyvistä maksuista täytyy tehdä kustannusarvio etukäteen, jotta opiskelijat ja heidän huoltajansa ovat tietoisia matkan aiheuttamista maksuista.

Rahoitukseen voi hakea avustusta eri tahoilta, vaikka matka ei olisikaan hankerahoituksen piirissä. Koulutuksen järjestäjällä on yleensä kansainväliseen toimintaan osoitettavia varoja, joita haetaan erikseen määritellyn aikataulun ja hakumenettelyn mukaisesti. Lisäksi eri maiden edustustoilla ja järjestöillä voi olla avustusmäärärahoja opintomatkojen tekemiseen. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi Pohjola-Norden (Pohjoismaat) ja Goethe Institut (Saksa).

Opintomatkalle osallistuvat voivat pienentää kustannuksia keräämällä rahaa talkoilla ja muilla työtehtävillä. Tässä yhdistyvät myös työelämätaitojen kehittyminen ja yrittäjyyskasvatus. Eri yritykset tarvitsevat joskus tilapäistä työvoimaa esimerkiksi joulun alla lahjojen paketointiin ja vuoden vaihteessa inventointiin tai muuhun työhön.

Talkootyöhön tulisi jokaisen ryhmäläisen osallistua tasapuolisesti ja työn tuotto olisi hyvä jakaa tasapuolisesti kaikkien kesken. Työtuoton jyvittäminen tehdyn työn mukaan on myös mahdollista mutta vaikeammin määriteltävissä. Ryhmän kanssa on sovittava, mitä yhdessä kerätyille varoille tapahtuu, mikäli opiskelija jättää matkaprojektin kesken. Esimerkiksi sovitaan, että talkootyöllä ja myynnillä hankitut varat ovat projektin varoja, joita ei palauteta/jaeta opiskelijoiden kesken. Yrityksiltä voi joistakin vaativimmista tehtävistä pyytää työtodistuksen opiskelijoille

Opiskelijat voivat järjestää myyntitempauksia, tapahtumia, kahvituksia ja palveluita ja näin kerätä varoja matkaansa varten. Varojen keräys ja sen organisointi opettavat opiskelijoille paljon sellaista, mitä normaalien oppituntien puitteissa ei tule esille. Opiskelija voi myös näyttää muille itsestään kykyjä, jotka jäävät koulussa huomaamatta. Myös ryhmäytymisen kannalta tällainen etukäteistyös-

kentely on erinomaisen tärkeää. Mikäli opiskelijat ja heidän huoltajansa maksavat tietyn summan opintomatkakassaan, tämä raha voidaan palauttaa keskeyttävälle opiskelijalle.

4.3.9 Säännöt

Ennen matkalle lähtöä opiskelijoille ja heidän huoltajilleen olisi hyvä pitää vanhempainilta, jossa käsitellään matkaan liittyviä käytännön asioita. Opiskelijoiden tulee hyväksyä ja allekirjoittaa sääntöpaperi, joka sisältää ohjeet matkalla käyttäytymiseen sekä seuraamukset, jos sääntöjä rikotaan. Myös huoltaja allekirjoittaa paperin. Liitteessä 2 on kolme erilaista ohjemallia. Keskeistä on, että opiskelija ja huoltajat tiedostavat opintomatkan olevan osa koulutyötä ja tietävät, että koulun järjestysäännöt ovat voimassa matkan aikana. Opiskelijan ja huoltajien yhteystietojen, erityisesti matkapuhelinnumeron, tulee olla mukana tässä paperissa ja tietenkin myös opettajilla koko ajan mukana matkalla. Opettajien ja muiden opiskelijoiden matkapuhelinnumeroiden tulee myös olla kaikilla matkalle osallistujilla.

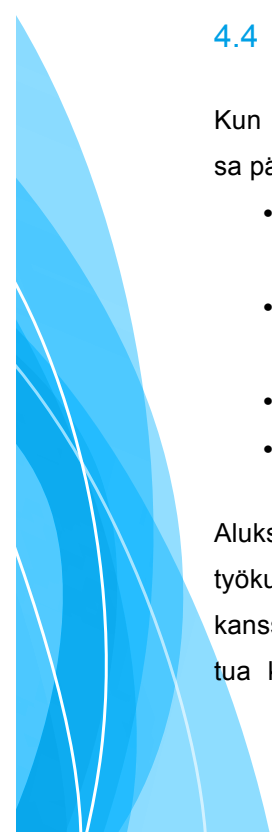
Käyttäytymissäännöt matkan aikana tulee käydä läpi opiskelijoiden kanssa. On tärkeää korostaa kohteliasta käyttäytymistä ja sitä, mitä se tarkoittaa käytännössä. Eri maissa kohtelias käytös on ehkä erilaista ja on siis tarpeen korostaa kohdemaan mahdollisia erityispiirteitä. Periaatteessa kaikissa maissa on kohteliasta tervehtiä, hymyillä ja sanoa kiitos, olkaa hyvä ja näkemiin. Julkisissa liikennevälineissä on tapana antaa paikka vanhemmille matkustajille ja miesten naisille. Myös oven avaaminen ja sen auki pitäminen takana tulevalle on yleismaailmallista kohteliasta käytöstä. Kovaääninen keskustelu julkisissa tiloissa ei ole kohteliasta, kuten ei myöskään poikien ruokailu hattu päässä tai pukeutuminen liian paljastaviin vaatteisiin. Kohteliaisuusääntöjen noudattaminen opettaa nuorta myös työelämässä tarvittaviin taitoihin.

4.4 Yhteistyökumppanin etsiminen

Kun koulu haluaa verkostoitua kansainvälisesti, tulee erityisesti Comenius-projektia suunniteltaessa päättää seuraavat asiat:

- Montako yhteistyötahoa mukaan halutaan, eli onko hanke kahdenvälinen vai tuleeko mukaan useampia kouluja?
- Ollaanko valmiita koordinoimaan projektia vai halutaanko mukaan jonkun muun hankkeeseen?
- Onko maan tai kielialueen suhteen toiveita?
- Sisältääkö hanke liikkumista maiden välillä?

Aluksi voi olla mielekästä kartoittaa olemassa olevia yhteyksiä koulun tai kunnan aiempiin yhteistyökumppaneihin (esim. ystävyyskuntatoiminta). Opetushallitus järjestää yhteistyössä eri tahojen kanssa kerran vuodessa koulujen kansainvälisyyspäivät. Tapahtuma on hyvä tilaisuus verkostoitua kansainvälisyydestä kiinnostuneiden toimijoiden kanssa. Hankekumppani voi löytyä myös

CIMO:n järjestämässä kontaktiseminaarissa. Tilaisuus on tarkoitettu erityisesti uusille toimijoille, joilla ei vielä ole kokemusta Comenius-hankkeesta ja joilla ei vielä ole kumppaneita.

Internet on paras apuväline kumppanin löytämiseen ulkomailta, jos aiempia yhteyksiä ei voi hyödyntää. Tässä muutamia sivustoja, joista etsinnän voi aloittaa:

- **eTwinning** on Euroopan koulujen yhteisö, jota kaikkien jäsenmaiden opettajat voivat käyttää löytääkseen toisensa, tavatakseen toisiaan virtuaalisesti, vaihtaakseen ajatuksia ja käytäntöjä, liittyäkseen ryhmiin, oppiakseen yhdessä oppimistapahtumissa ja toteuttaakseen projekteja verkossa. <http://www.etwinning.net>
- **ePALS** yhdistää yli 65 000 luokkahuonetta 191 maassa. www.epals.com
- **CPAW** Computer Pals Across the World tarjoaa mahdollisuuksia kasvatusalan ihmisille kokemusten, ideoiden ja tietotaidon jakamiseen monimuotoisissa oppimisympäristöissä, joissa maailmanlaajuinen vastuuntunne voi kehittyä. <http://education.ucf.edu>
- **Global Gateway** tarjoaa kouluille mahdollisuuden etsiä kumppaneita kansainvälisiin kouluprojekteihin. www.globalgateway.org
- **Schule im web** tarjoaa yhteyksiä saksalaisiin, sveitsiläisiin ja itävaltalaisiin kouluihin. www.schulweb.de
- **World Links**-ohjelmassa mukana olevat koulut etsivät ystävyys- ja yhteistyökouluja. www.worldlinks.org

Kansainvälisen yhteistyökumppanin löydyttyä on paljon asioita sovittavana, ja ne on hyvä kirjata tarkkaan muistiin:

- Kuka tekee mitä ja mihin mennessä?
- Ketkä ovat koulu(je)n kontaktihenkilöt? Mitkä ovat heidän yhteystietonsa?
- Kuinka usein yhteyttä pidetään? Miten aikataulussa pysytään?
- Miten aikataulussa otetaan huomioon erilaiset lukukausien pituudet, aloitus- ja lopetusajat sekä loma-ajat?

Yhteistyön aloittamisesta tiedottaminen on tärkeää, jotta mahdollisimman moni pääsee osalliseksi projektista. Koulun sisäisen tiedottamisen lisäksi voi olla tarkoituksenmukaista informoida vanhempia ja mahdollisia yhteistyötahoja. Media voidaan kutsua tapahtumiin, jos halutaan laajempaa näkyvyyttä. Koulun sisällä voidaan tiedottaa tapahtumasta päivänavauksessa, ilmoitustauluilla tai vaikkapa netissä koulun tai hankkeen omilla kotisivuilla.

4.5 Kansainvälisyysohjelmiin hakeutuminen

Kansainvälisiin projekteihin voi hakea erilaisia apurahoja projektin aiheesta ja luonteesta riippuen. Suurinta osaa näistä koordinoi Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO www.cimo.fi -> ohjelmat.

4.5.1 Erasmus + ja KA2-liikkuvuus

EU:n tukemilla yleissivistävän koulutuksen kumppanuushankkeilla (KA2-ohjelma) on useita tavoitteita: mm. koulupudokkuuden vähentäminen, koulujen/koulutusalojen välisen yhteistyön lisääntyminen sekä opiskelijoiden ja opettajien kansainvälisyyteen liittyvien tietojen ja taitojen paraneminen. Hankkeet liittyvät organisaation laajempiin kv-strategioihin ja niillä on jatkuvuutta rahoituskauden päätyttyä.

Kumppanuushankkeet

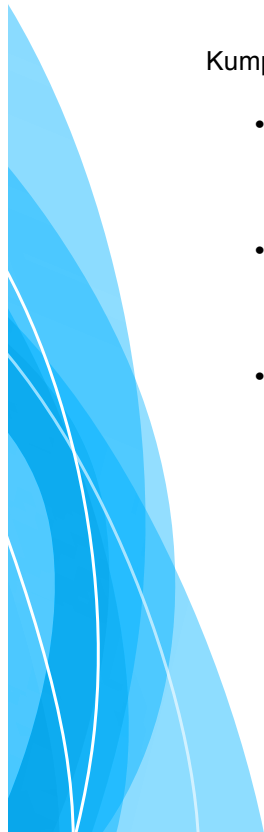
Yhteistyötä voidaan tehdä hankkeessa, jossa kaikki työskentelevät yleissivistävän koulutuksen oppilaitoksissa. Tai hankkeeseen voi kuulua organisaatioita eri sektoreilta, esim. yleissivistävä koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso.

Koulujen yhteistyöhankkeesta puhuttaessa on keskeistä löytää hyvä(t) yhteistyökumppani(t). Eurooppalaisen eTwinning-portaalin kautta opettajat voivat etsiä kumppanuuskouluja ja tutustua eurooppalaisiin kollegoihin. Ohjelman kautta voidaan tehdä myös virtuaalista yhteistyötä, johon osallistuu ryhmiä kahdesta tai useammasta maasta. Rekisteröinti tapahtuu osoitteessa www.etwinning.net

Kumppanuushankkeessa on vähintään 3 organisaatiota 3 ohjelmamaasta (max 10 organisaatiota). Myös kahden koulun väliset oppilasryhmävaihdot ja oppilasliikkuvuus on mahdollinen. Kumppanuushankkeiden kesto on 2 tai 3 vuotta. Koko hankkeen koordinaattori hakee tukea sähköisellä lomakkeella ja hakuajat ovat keväisin (esim. keväällä 2014 keskipäivällä 30.4.2014)

Kumppanuushankkeiden eri vaihtoehtoja:

- **Hankeyhteistyö**, johon kuuluu fyysisten **hankekokousten** lisäksi **yhteistyötä kokousten välillä** eri teknologioita hyväksikäyttäen.
- **Oppilasryhmien työskentelyä** yhteisen aiheen (tai aiheiden) kanssa. Tähän kuuluu tapaamisten lisäksi virtuaalinen yhteistyö.
- **Oppilasvaihto / pitkäkestoinen oppilasliikkuvuus**. Osallistuvien oppilaiden tulee olla vähintään 14-vuotiaita ja täysipäiväisesti koulussa opiskelevia. Vaihtojakso voi olla 2-12kk pitkä, jonka aikana käydään normaalisti koulussa ja asutaan isäntäperheissä. Oppilasliikkuvuuden tulee näkyä hankkeen tavoitteissa ja sulautettu osaksi hanketoimintaa.

- **Opettajien koulutus ulkomailla** (5pv-2kk) mahdollistaa hankekumppaneiden järjestämät lyhyet, hankkeen teemaan liittyvät koulutukset jossain osallistuvassa maassa esim. opetus-työ tai jobshadowing, opintovierailut, työpajat jne.
- **Opettajien pitkäkestoiset opetusjaksot** (2-12kk) toisessa kumppanikoulussa. Jaksoihin voi sisältyä opetuksen lisäksi myös muuta toimintaa esim. työn seuraamista, osallistumista joillekin aiheeseen liittyviin kursseihin.
- **Alueellinen yhteistyö:** hakijana on kouluopetuksesta vastaava viranomainen, ja mukana hankkeessa on alueelta vähintään yksi koulu ja vähintään yksi muu paikallinen toimija.

Hankkeelle, jossa on mukana vain kouluja, CIMO tekee rahoitussopimuksen ja maksaa tuen, joka määräytyy hakulomakkeessa ilmoitettujen toimintojen mukaan. Pitkäkestoisissa vaihdoissa voi hakea myös kielivalmennustukea.

Erasmus + ohjelma on korvannut aiemmat elinikäisen oppimisen piiriin kuuluvat ohjelmat (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig ja Youth in Action).

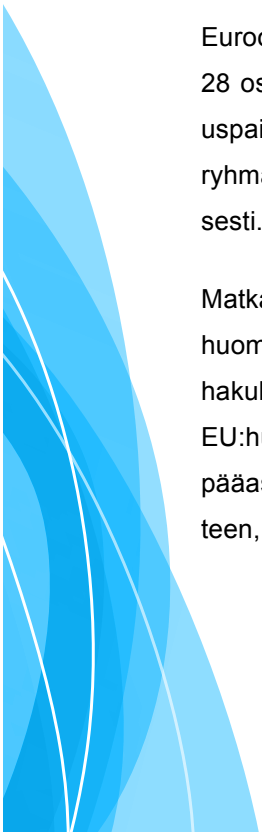
Lisätietoja http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/yleissivistavalle_koulutukselle

4.5.2 Euroscola

Euroscola on nuorten oma istunto Euroopan parlamentissa, työkielinä englanti ja ranska. Päivän ohjelmaan kuuluu eri maista tulevien ryhmien esittely istuntosalissa, EU-virkamiesten vetämä keskustelu EU:n toiminnoista sekä monikansallisissa ryhmissä tapahtuva työskentely. Ohjelma alkaa aamiaisella ja päivällä tarjotaan myös yhteinen lounas. Opettajille on omaa ohjelmaa.

Euroopan parlamentti myöntää osan matkakuluista kattavan avustuksen, joka maksetaan enintään 28 osallistujalle, joista 2–3 voi olla opettajia. Korvauksen suuruudessa huomioidaan koti- ja kokouspaikan etäisyys. Matkajärjestelyt ryhmä hoitaa itse ja avustus maksetaan vasta kokouspaikalla ryhmän vetäjälle. Opetushallitukselta voi anoa lisätukea, mutta sitä myönnetään vain poikkeuksellisesti. Ryhmä voi kutsua median edustajan mukaan seuraamaan kokousta.

Matka-avustusta haetaan vapaamuotoisella hakemuksella, jossa pitää kiinnittää erittäin paljon huomiota perusteluihin annetun teeman pohjalta. Edellytyksenä valinnalle on äskettäin toteutettu, hakuhetkellä käynnissä oleva tai lähitulevaisuudessa toteutettava projekti tai hanke, joka liittyy EU:hun, eurooppalaisuuteen tai kansainvälisyyteen niin, että Euroscolaan lähtevä ryhmä on siinä pääasiallisesti osallisena. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota hankkeen laajuuteen ja vaikuttavuuteen, toteutuksen vaatavuuteen, innovatiivisuuteen ja oppilaiden aktiiviseen osallistumiseen.

Lisätietoja saa Euroopan parlamentin Suomen tiedotustoimistolta:

<http://www.europarl.fi/fi/taapahtumat/nuoret/euroscola.html>

4.5.3 Koulu Euroopassa – Eurooppa koulussa

Ohjelma Erasmus kouluissa –toiminnalla tarkoitetaan alueen korkeakouluissa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden vierailuja oppilaitoksille. Erasmus-opiskelijat tekevät EU:n vaihto-ohjelmia tunnetuksi ja rohkaisevat paikallisia oppilaita osallistumaan näihin myöhemmin opinnoissaan. Vierailijat voivat kertoa omasta maastaan ja vaihtokokemuksistaan ja siten lisätä oppilaiden kulttuurintuntemusta. Ulkomaisille opiskelijoille hanke antaa mahdollisuuden tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja koulu-maailmaan. He myös osaltaan antavat eurooppalaiselle yhteisölle elävät kasvat.

Vaihto-opiskelijat voivat esimerkiksi osallistua kielten ja aineenopetukseen, kertoa Erasmus-opiskelustaan opinto-ohjauksen tunnilla, toteuttaa kansainvälisyyteen liittyvän projektin yksittäisen luokan kanssa tai osallistua koulun kv-päivän ohjelmaan. Vierailun tarkemman sisällön voivat opettaja ja vierailija sopia keskenään. Hankkeeseen osallistuminen on kouluille täysin maksutonta

Lisätietoja <http://www.eurooppalainen suomi.fi/fi/project/5/>

4.5.4 Nordplus

Nordplus on Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama ohjelma, jossa on EU-ohjelmien tavoin erilaisia aliohjelmia. Nordplus Junior on Nordplus-ohjelman lukiokoulutukseen soveltuva osa, joka edistää Pohjoismaiden ja Baltian välistä oppilas- ja opettajavaihtoa sekä oppilaitosten välistä yhteistyötä. Ohjelmamaat ovat Pohjoismaat, itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret, Grönlanti ja Baltian maat. Yhteistyö voi olla kahden tai useamman koulun välistä ja sen tavoitteena on edistää osallistujien aktiivista oppimista. Hanke on koordinaattorivetoinen. Nordplus Adult on vastaava aikuiskoulutukseen tarkoitettu apuraha. <http://www.edu.fi/porttipohjolaan>

4.5.5 Pohjola-Norden

Pohjola-Nordenilta voi anoa apuraha Pohjoismaissa tapahtuviin opintomatkoihin tai oppilasvaihtoprojekteihin. Avustuksen saaminen edellyttää yhteistyötä toisen pohjoismaisen koulun kanssa, ja skandinaavisilla kielillä toteutettavat ohjelmat asetetaan etusijalle. Pohjola-Norden voi auttaa ystäväkoulun etsimisessä, mutta matkajärjestelyistä ryhmät huolehtivat itse. Suomenkieliset koulut voivat saada avustusta myös Ahvenanmaan matkoihin. Lisäksi on mahdollista hakea ns. vieraanvaraisuusrahaa pohjoismaisista kouluista tulevien vieraiden vastaanottamiseen n. 150 euroa.

Hakuaika Pohjola-Nordenin apurahoihin on jatkuva, mutta anomukset tulee tehdä ennen matkaa tai vaihtoa. Lisätietoja: <http://www.pohjola-norden.fi/fi/palvelut/koulualalle> ja <http://www.edu.fi/porttipohjolaan>

4.6 Hankehakemuksen tekeminen

Seuraavat ohjeet on tehty tukemaan EU-hankkeiden hakemista, mutta sopivat hyvin myös muihin hankkeisiin.

1. Lue hakuohje huolellisesti. Tutustu myös hakijan oppaaseen, hakukierroksen painopisteisiin ja hakemuksen täyttöohjeisiin huolella.

2. Täytä hakulomake. Hakuohjeet kannattaa pitää esillä, kun täytät hakemusta. Hyvä hakemus sisältää:

- tavoitekuvauksen
- toiminnan kuvauksen
- työn- ja vastuunjaon
- perustelun ohjelman painopisteisiin
- toiminnan tuoman lisäarvon esittämisen
- realistisen budjetin
- itsearviointia projektin toteuttamisen mahdollisuuksista
- kuvauksen siitä, miten toiminta tuodaan osaksi koulun arkea
- aiemmin osallistuneilta edellisen projektin tuloksia ja arviointia

Hankkeen koordinaattorina toimiva oppilaitos täyttää sähköisen hakemuksen ja toimittaa sen kaikille hankkeessa mukana oleville kouluille.

3. Lähetä hakemus määräaikaan mennessä.

Koordinaattori lähettää hakemuksen sähköisesti ja hakemukseen liitetään allekirjoitetut sitoumuskirjeet sekä partnereilta että koordinaattorilta. Selvitä, kenellä organisaatiossa on oikeus allekirjoittaa hankehakemus. Sähköinen hakemus tulee lähettää viimeistään viimeisenä hakupäivänä.

Hankkeet arvioidaan kansallisissa toimistoissa. Mikäli hanke hyväksytään, koko partneriryhmä saa haetun hanketuen. Erasmus + -arviointikriteereihin voi tutustua Ohjelma oppaassa (Erasmus+ Programme guide) s.99-100. Arviointilomakkeet kannattaa myös lukea hanketta suunniteltaessa ja hankehakemusta kirjoittaessa. Vastaavasti Nordplus-hankkeiden laatukriteerit löytyvät Nordplus käsikirjasta.

Päätöksistä ilmoitetaan sähköpostitse. Erasmus + hylätyn päätöksen saaneet hankkeet saavat tiedon postitse.

Hakuajat löytyvät CIMOn sivuilta kohdasta Ajankohtaista -> Hakuajat. www.cimo.fi

Pohjoismaisen kulttuurirahaston hakuajat sekä ohjeet apurahan hakemiseen löytyvät sivuilta <http://www.nordiskkulturfond.org>

4.7 Toiminnan arviointi ja toiminnasta raportointi

Loppuraportti kannattaa pitää mielessä jo alusta lähtien, ja mahdollisen hankehakemuksen on oltava lähtökohtana projektin eri vaiheita läpikäydessä, jottei tuen saaminen vaarannu hakemuksen sisällöistä poikkeamisesta. Loppuraportin laatimista helpottaa esimerkiksi tuen käytön tarkka erittely samoin kuin kaikenlainen muu dokumentointi projektin omassa kirjanpidossa. Mitä nopeammin toiminnan loppumisen jälkeen raportointi tapahtuu, sitä helpompaa se on

Rahojen käytön raportoinnin lisäksi vaaditaan yleensä toteutetun projektin arviointia. Siinä todennäköisesti keskeisimpinä kysymyksinä ovat asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja projektin vaikuttavuus. Myös jatkoa on tärkeä pohtia, eli jatkuuko jokin projektin kautta syntynyt kansainvälinen toiminta. Tuen myöntäjillä on erilaisia käytänteitä loppuraportoinnissa, joten ne kannattaa tarkistaa heti alussa.

5 OPISKELIJOIDEN KANSAINVÄLISYYSSOSAAMISEN TAVOITTEET

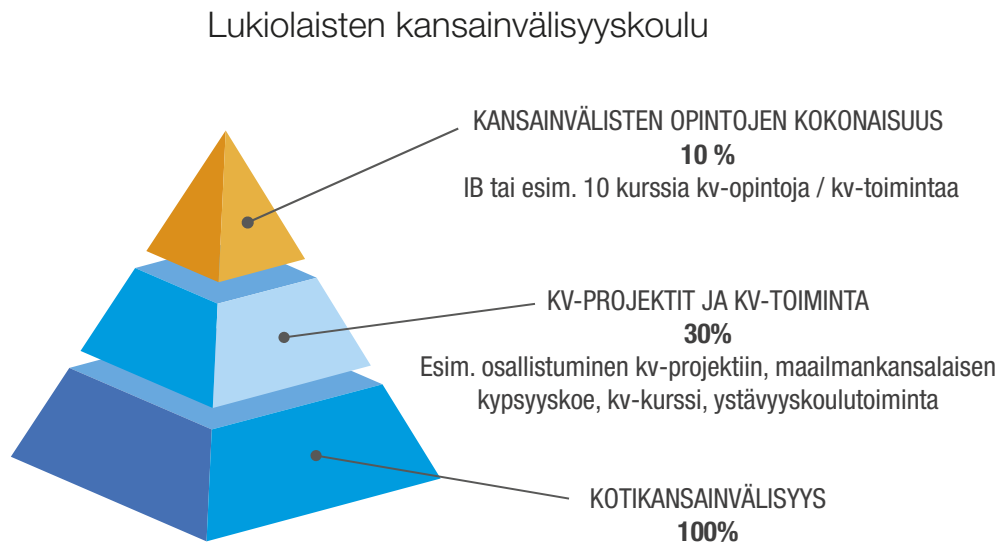
Kansainvälisyysosaamista voidaan tarkastella eri tasoina. Kotikansainvälisyydellä tarkoitetaan tavoitteita ja keinoja, jotka ovat osa kaikkien oppiaineitten opiskelua ja koulun muuta toimintaa. Perustana ovat yksilön asenteet, tiedot ja taidot. Osallistuminen pidempikestoisiin kansainvälisiin projekteihin tai laajemman kansainvälisten opintojen kokonaisuuden opiskelu ovat mahdollisuuksia nuorille, jotka haluavat edelleen syventää kansainvälisyysosaamistaan. Lukio-opinnot voidaan suorittaa myös kokonaan kansainvälisen opetussuunnitelman mukaan (esim. IB-lukio).

Seuraavaksi esitellään Kansainvälisyyskouluhankkeessa syksyllä 2011 kehitelty malli, jossa tasot rakentuvat osallistujien määrän ja tavoitteiden mukaisesti. Esitys pohjautuu Jyväskylän koulutus-
kuntayhtymän malliin kansainvälisyyskasvatuksen toteuttamisesta ammatillisessa koulutuksessa.

Kuvio 2. Opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen tavoitteet

Kotikansainvälisyys 100 %

Kansainvälistyäksään opiskelijan ei välttämättä tarvitse matkustaa ulkomaille. Kansainvälisyyden tulee näkyä koulun arjessa ja jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osallistua kansainvälisyystoimintaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi kansainvälisyystapahtumiin osallistumista, blogin kirjoittamista vieraalla kielellä tai eri kulttuureja käsittelevän projektityön esittämistä. (Katso myös kohta 6.1).

Projektit ja muu kansainvälinen toiminta 30 %

Kotikansainvälisyysosaamisen lisäksi kansainvälistyminen syvenee ja opiskelijan maailmankatso-
mus sekä elämäkokemus lisääntyvät opiskelijan osallistuessa koulun kansainvälisyysprojektiin. Opiskelijalle tämä tarkoittaa esimerkiksi opintomatkaa, yhteistyötä kumppanuuskoulun opiskelijoi-
den kanssa ja asumista yhteistyökoulun nuoren perheessä. Liikkuvuus voi olla myös toisinpäin, eli suomalainen opiskelija osallistuu projektiin omassa koulussaan ja/tai majoittaa toisen maan opiske-
lijän kotiinsa.

Opiskelija voi tehdä esimerkiksi YK-liiton maailmankansalaisen kypsyyskokeen tai suorittaa muun kv-kurssin. Lisäksi järjestetään perinteistä ystävyyskoulutoimintaa ja lukioiden painopistealueisiin liittyen esimerkiksi yrittäjyys-, urheilu-, musiikki-, ilmaisutaito- ja muita projekteja, joihin voi liittyä opintomatkoja ja koulujen välistä yhteistyötä. Tavoitteena on, että vuosittain 30 % lukion opiskeli-
joista on mukana liikkuvuutta sisältävissä kansainvälisyysprojekteissa.

Kansainvälisten opintojen kokonaisuus 10 %

Joka 10. opiskelija suorittaa kolmen lukiovuoden aikana erillisen kansainvälisten opintojen kokonaisuuden, joka sisältää kieliopintoja, kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta käsitteleviä reaali-, taito- ja taideaineita sekä kansainvälisiä opintoja ja kansainvälistä toimintaa.

Koko lukion opiskelu kansainvälisen opetussuunnitelman mukaisesti on mahdollista IB-lukioissa. Keski-Suomessa IB-lukio sijaitsee Jyväskylän Lyseolla.

5.1 Kansainvälisten opintojen kokonaisuus – Kansainvälisyyspassi

Opiskelija voi lisätä kansainvälistä osaamistaan valitsemalla opintoja kolmesta seuraavasta ryhmästä: kielet, muut aineet sekä kansainvälisyystoiminta. Suoritettuaan vähintään 10 kurssia ko opintoja, hän on oikeutettu saamaan erillisen todistuksen (liite 6). Kansainvälisyyspassilla nuori osoittaa suuntautumisensa, kiinnostuksensa ja panostuksensa kansainvälisyyteen ja sen käyttöä pilotoidaan Jyväskylän koulutuskuntayhtymän lukioissa helmikuusta 2013 alkaen (liite 5).

Kuvio 1. Kansainvälisten opintojen kokonaisuus Jyväskylän koulutuskuntayhtymän lukioissa

Kansainvälisyysopinnot yhteensä 10 kurssia kolmesta ryhmästä		
<p>I Kielet (min 3 kurssia)</p> <ul style="list-style-type: none"> - RUA7 - RUB6 - ENA8 - A-kielen 8.kurssi _____ - B26 - B38 - Muun kielen opinnot (min 38 h) _____ 	<p>II Muut aineet (min 2 kurssia)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ET4/ET5 - FI8 - FY13 - GE4/GE6/GE7/GE9 - HI6/HI7/HI10/HI12 - KU3 - MU3 - YH4/YH9 - UE4 - ÄI19 - CLIL-kurssi _____ - Muun aineen opinnot (min 38 h) _____ 	<p>III Kansainvälisyystoiminta (min 3 kurssia)</p> <p>A.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kv-projektit - vaihto-oppilasvuosi - kielikurssit - maailmankansalaisen kypsyyskoe - ym.pidempikestoinen kv-toiminta <p>B.</p> <ul style="list-style-type: none"> - osasuoritukset

Muualla hankittu osaaminen tukee lukion opetussuunnitelman perusteiden (2003) aihekokonaisuuksiin liittyvien tietojen ja taitojen oppimista. Tällaisia aihekokonaisuuksia ovat esimerkiksi aktiivien kansalaisuus ja yrittäjyys, kestävä kehitys sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurituntemus.

Lukiolain (629/1998) 23 §:n (muutettu lailla 1116/2008) mukaisesti opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata lukion oppimäärään kuuluvia pakollisia, syventäviä tai soveltaavia opintoja. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä lukiolain 17 ja 17 a §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluetettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista.

Osaamisen tunnustamisen arvioinnin kriteerit voidaan määritellä koulutuksen järjestäjän paikallisessa opetussuunnitelmassa. Kansainvälisyystoiminnasta (kohta III) hyväksyttävien kurssien kriteerien perusteena on Jyväskylän lukiokoulutus –liikelaitoksen johtokunnassa 28.8.2012 hyväksytyt ohjeet muualla hankitun osaamisen tunnustamisesta ja hyväksilukemisesta (liite 4). Myös opetushallitus suosittelee muualla hankitun osaamisen tunnustamista laadukkaana yleissivistävän koulutuksen kansainvälisyyden kehittämisessä (Kansainvälisen toiminnan laatusuositus 2011, OPH).

Kansainvälisyysopintoihin kuuluvien kurssien sisällöt Jyväskylän koulutuskuntayhtymän lukioiden opetussuunnitelman mukaisesti:

Kielet

- A1 ruotsin kurssi RUA7 (Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen)
- B1 ruotsin kurssi RUB6 (Puhu ja ymmärrä paremmin)
- A1-2 englannin ENA8 (Puhu ja ymmärrä paremmin)
- A-kieli (muu) kurssi 8 (Puhu ja ymmärrä paremmin)
- B2-kieli kurssi 6 (Yhteinen maapallomme)
- B3-kieli kurssi 8 (Yhteinen maapallomme)
- jonkin muun kielen opintoja vähintään 38 h

Muut aineet

- elämäkatsomustiedon kurssit ET4 (Kulttuuriperintö ja identiteetti) sekä ET5 (Maailman selittäminen katsomusperinteissä)
- filosofian kurssi FI8 (Kansainvälisen oikeudenmukaisuuden kysymyksiä)
- fysiikan kurssi FY13 (Moderni fysiikka, voi sisältää CERN -opintomatkan)
- maantieteen kurssit GE4 (Aluetutkimus), GE6 (Maantieteen työkurssi), GE7 (Aluemaantiedettä Alaskasta Australiaan) ja GE9 (Maailman kehittyneisyyserot - kehitysmaantiedettä)

- historian kurssit HI6 (Kulttuurien kohtaaminen), HI7 (Eurooppalaisen kulttuurin juuret), HI10 (Tuntematon Amerikka - Yhdysvallat pähkinänkuoressa), HI12, (ajankohtaiset asiat maailmalla)
- kuvataiteen kurssi KU3 (Media ja kuvien viestit)
- musiikin kurssi MU3 (Ovet auki musiikille)
- uskonnon kurssi UE4 (Uskontojen maailmat)
- yhteiskuntaopin kurssit YH4 (Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni), YH9, (Economics, CLIL-opintoina)
- äidinkieli kurssi ÄI19 (Ulkomaisen kirjallisuuden ja kulttuurin erikoiskurssi)

(Lähde: <http://opspro.peda.net/jyvaskyla/>)

5.2 Kansainvälisyystapahtuman järjestäminen koulussa

Koulussa voidaan järjestää erilaisia kansainvälisyystapahtumia, seuraavassa esimerkkejä.

- kansainvälisyyspäivä
- Global village -maailmankylä
- Eurooppapäivä 9.5.
- YK:n päivä 24.10.
- Café Lingua -päivä
- kielenopetuksen teemapäivä
- yms.

Kansainväliset vieraat ja kansainvälisyyttä käsittelevät luennot ja teemapäivät rikastuttavat koulun arkea. Seuraavista osoitteista löytyy vinkkejä vierailuluentojen aiheista ja vierailun järjestämisestä.

- YK-liitto www.ykliitto.fi
- Unicef www.unicef.fi
- Unesco www.unesco.fi
- Euroopan Unioni www.eurooppatiedotus.fi
- Euroopan Parlamentti ja mepit www.europarl.fi
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO www.cimo.fi
- Ulkoministeriö (mm. kehitysmaatietoutta) <http://global.finland.fi>
- Suomen Punainen Risti www.redcross.fi
- Kehitysyhteistyön palvelukeskus www.kepa.fi
- Erasmus kouluissa -hanke, jonka puitteissa opettajat voivat kutsua korkeakoulujen vaihto-opiskelijoita oppitunneilleen www.eurooppalainenensuomi.fi
- kummilapsitoiminta www.plan.fi, www.worldvision.fi, www.mission.fi
- Monikulttuurikeskus Gloria Jyväskylässä www.monikulttuurikeskus-gloria.fi

6 OPISKELIJOIDEN OHJEISTAMINEN KANSAINVÄLISYYTEEN

6.1 Kotikansainvälisyys

Kansainvälistyminen ei tarkoita pelkästään matkustamista. Seuraavassa esitellään esimerkkejä mahdollisuuksista laajentaa kansainvälisyyttä kotimaasta käsin.

- Tutorina koulussa olevalle vaihto-opiskelijalle tai maahanmuuttajalle.
- Opettajan ohella kouluun saapuvan apulaisopettajan ohjaaminen.
- Osallistuminen aktiivisesti ulkomaalaisten vieraiden opastukseen.
- Koulussa järjestettävien teemapäivien toteuttaminen ja niihin osallistuminen.
- Osallistuminen luennolle, jossa on edustajia suomalaisista yrityksistä, jotka toimivat kotimaan lisäksi ulkomailla
- Maailmankansalaisen kypsyyskokeen suorittaminen www.ykliitto.fi
- Koulun kotisivujen kääntäminen eri kielille, päivittäminen ja ylläpitäminen
- Koulun kansainvälisyystoiminnasta kertominen muille opiskelijoille.
- Projektityö/esitelmä/tutkielma/portfolio vieraalla kielellä tai vieraasta kulttuurista eri oppiainneiden tunneilla
- Aamunavaukset koko koululle vieraalla kielellä
- Projektityöskentely jossain oppiaineessa ulkomaalaisen opiskelijan kanssa (esim. www.edu.fi/etwinning)
- Yhteydenpito johonkin ulkomaalaiseen esim. sosiaalisessa mediassa, Skypessä, sähköpostilla tai perinteisellä kirjeenvaihdolla
- Blogi vieraalla kielellä
- Kielitaidon ylläpitäminen kansalaisopiston, kesälukion ja avoimen yliopiston kursseilla
- Osallistuminen kansainvälisten järjestöjen toimintaan Keski-Suomessa (Punainen Risti www.redcross.fi/aktiivit/osastot/lansi-suomi/jyvaskyla, WWF www.wwf.fi, Greenpeace www.greenpeace.org/finland/fi/ jne.).
- Toimiminen eri järjestöissä ja yhdistyksissä. Lions-klubit www.lions.fi, Rotary-järjestöt www.rotary.fi, Pohjola-Norden <http://pohjolanordenjkl.wordpress.com> sekä eri maiden seuramat ja yhdistykset (esim. Suomi–Saksa www.ssayl.fi, Suomi–Amerikka www.sayl.fi, Suomi–Venäjä www.venajaseura.com, Suomi–Ranska www.suomi-ranska.com, Suomi–Italia <http://finlandia-italiayhdistys.fi> jne. Järjestöillä voi olla omat nuorisojärjestönsä, joissa pääsee vaikuttamaan jo paikallistasolla. Lisäksi paikallisjärjestöt järjestävät teemaviikkoja.
- Toimiminen isäntänä/emäntänä kouluun saapuvalla vaihto-opiskelijalle lukukauden/vuoden ajan.
- Osallistuminen koulun ystävyyskoulutoimintaan.

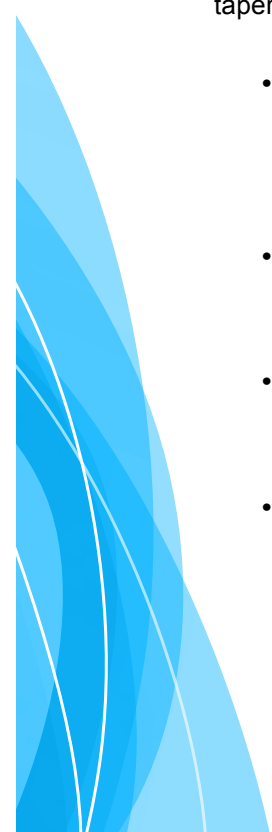

- Osallistuminen koulun kansainvälisyysprojekteihin ulkomailla sijaitsevan koulun/koulujen kanssa, jolloin vierailun yhteydessä opiskelijat ja opettajat sijoitetaan usein paikallisiin perheisiin.
- Ystäväperheenä toimiminen ulkomaalaisille opiskelijoille. Ystäväperhetoiminnan yhteystiedot: Jyväskylän yliopisto www.jyu.fi/intl, JAO <http://nintra.jao.fi/opiskelu/kansainvalisyys>, Jyväskylän Ammattikorkeakoulu <http://www.jamk.fi/yleisolle/ystavaperhetoiminta>. Myös Punaisella Ristillä on ystäväperhetoimintaa www.redcross.fi. Ystäväperheenä saa tilaisuuden tutustua uuteen ihmiseen ja hänen kulttuuriinsa ja voi tarjota ulkomaiselle opiskelijalle mahdollisuuden perehtyä suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Ystävätoiminta maahanmuuttajien kanssa:
- Toimia maahanmuuttajanuoren ystävänä. Lisätietoja Jyvässeudulla Monikulttuurikeskus Gloriasta, www.monikulttuurikeskus-gloria.fi.
- Kummilapsen hankkiminen kehitysmaasta, esim. www.plan.fi, www.worldvision.fi
- Kesätyössä kaupan ja majoituslalla pääsee helposti käyttämään kielitaitoa sekä avartamaan maailmankuvaa palvellessa ulkomaalaisia asiakkaita.
- Europassin kokoaminen www.europass.fi.
- Opettaja voi järjestää Erasmus-vaihto-opiskelijoita lukiolle

6.2 Ulkomaalaisen vieraan majoittaminen

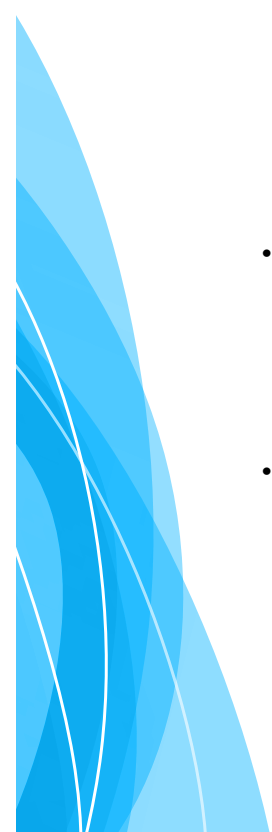
Majoittuminen vieraassa kodissa on jännittävä tapahtuma sekä Isäntäperheelle että ulkomaalaiselle nuorelle. Ennalta on hyvä pohtia kulttuurien välisten erojen merkitystä ja miten uuteen tilanteeseen voisi parhaiten valmistautua. Seuraavaksi esitellään vinkkejä vaihto-opiskelijan vastaanottamiseen ja majoittamiseen liittyen. Materiaalina on käytetty vaihto-oppilasjärjestö AFS:n ohjeita isäntäperheille.

- Ole yhteydessä vaihto-opiskelijaan ennen hänen saapumistaan perheeseen (Skype, Facebook, Twitter, sähköposti, kirjeet, kortit tai puhelin). Video-chatti on myös kätevä tapa tutustua ennalta.
- Vaihto-opiskelijat haluavat mieluusti saada jonkun kuvan ympäristöstä, missä he tulevat asumaan (esim. talo, puutarha ja mahdolliset lemmikit).
- Kerro vaihto-opiskelijalle, millaisia vaatteita ja varusteita hänen on hyvä pakata mukaan. Kerro tietoa alueesi sääolosuhteista.
- Mikäli voitte olla yhteydessä vaihto-opiskelijan vanhempien kanssa, lisääntyy molemminpuolinen luottamuksen tunne.

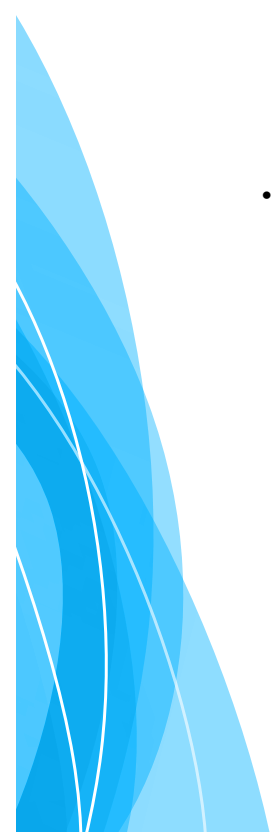

- Vaihto-opiskelijalle tai vieraalle on ensiarvoisen tärkeää, että hän pääsee osallistumaan tavalliseen arkeen.
- Yhteiseloä helpottaa, jos opiskelijalle voidaan heti kertoa, mitkä ovat perheen kaikkia jäseniä koskevat säännöt ja muut arkeen kuuluvat tärkeät asiat. Vaihto-opiskelijaa tulisi koskea samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muitakin perheenjäseniä. Arjen kannalta on hyvä käydä läpi kodissa sellaiset asiat, jotka luovat perheen yhteiselon. Tällaisia asioita ovat esim. ruoka-ajat ja ruokailu, peseytymistilat, TV:n katselu ja tietokoneen käyttö, pyykinpesu, yhteiset askareet jne. Monet perheen kirjoittamattomat säännöt ovat uudelle perheenjäsenelle tuntemattomia, joten aivan yksinkertaisetkin asiat on hyvä käydä yhdessä keskustellen läpi. Tämä luo vaihto-opiskelijalle turvallisuutta ja samalla perhe pääsee itse kurkistamaan uuteen kulttuuriin opiskelijan kertoessa omista kotioloistaan, tavoistaan ja tottumuksistaan. Erilaiset kulttuurit ja kulttuurien väliset erot ovat rikkaus, mutta ennen kuin oppii arvostamaan erilaisuutta rikkautena, on sopeuduttava monenlaisiin uusiin tilanteisiin. Esimerkiksi perhedemokratia, ruokailutottumukset, puhuttelutavat, siisteyskäsitkset ja pukeutuminen voivat hämmäntää aluksi sekä isäntäperhettä että vaihto-opiskelijaa.
- Nuori saattaa tarvita toistuvia ohjeita monissa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa. Opastuksen yhteydessä kannattaa selittää, miksi asiat tehdään perheessä niin kuin ne tehdään. Näin yhteisten pelisääntöjen ohjeistus ei tunnu tarpeettomalta ja käsittämättömältä.
- Vaihto-opiskelijan saapuminen saattaa aiheuttaa mustasukkaisuutta perheen nuoremmissa lapsissa. Heistä saattaa tuntua, että perheeseen on saapunut uusi ihminen, joka saa osakseen enemmän huomiota kuin perheen oma lapsi. Uudesta tilanteesta on hyvä jutella kaikkien perheenjäsenten kanssa jo hyvissä ajoin ennen vaihto-opiskelijan saapumista. Yhteiseen arkeen totuteltaessa helpottaa, jos perheessä on useampi jäsen, joka voi kommunikoida (useimmiten englanniksi) uuden perheenjäsenen kanssa. Toisaalta lapset keksivät helposti elekielen mahdollisuudet siihen saakka, kunnes yhteinen kieli löytyy. Huumori, avoimuus ja puhdas uteliaisuus auttavat monessa tilanteessa. Tärkeintä on, että kommunikoidaan.
- Vaihto-opiskelijan majoittaminen antaa myös mahdollisuuden perheelle oppia uutta kieltä, aina yksittäisistä sanoista laajempaan oppimistilanteeseen. Voi olla, että joku perheenjäsenistä jo harrastaa jotakin kieltä, jonka käyttämiseen vaihto-opiskelijan saapuminen luo aitoja oppimistilanteita.
- Vaihto-opiskelijat vertailevat luonnollisesti Suomen oloja oman kotimaansa oloihin. Johtopäätökset voivat olla nopeita ja helposti mustavalkoisia. Joskus vertailu voi tuntua jopa loukkaavalta. On kuitenkin tärkeää, että erilaisista asioista voi sanoa oman mielipiteensä, vaikka se olisikin kriittinen. Tämä helpottaa sopeutumista ja vaihto-opiskelija voi tuntea, että hän voi rehellisesti puhua ajatuksistaan.

- Vaihto-opiskelijat ovat useimmiten nuoria ja nuoret saattavat joskus olla ajattelemattomia puheissaan. Sen vuoksi on joskus tärkeää jättää kommentteja omaan arvoonsa.
- Monissa kulttuureissa nuoret eivät ole yhtä itsenäisiä kuin suomalaisnuoret eivätkä näin ollen ole tottuneet ottamaan vastuuta sellaisista asioista, jotka ovat meille itsestäänselvyyksiä.
- Vieraassa kulttuurissa pienetkin asiat saattavat tuntua hankalilta ja koti-ikävä voi helposti iskeä. Paras lääke koti-ikävään on kaikkien osapuolten aktiivisuus. Toisaalta perheen ja ystävien ikävöinti on luonnollista, sillä moni nuori on ensimmäistä kertaa pois kotoa pidemmän aikaa. Uudessa ja vieraassa kulttuurissa oleminen voi olla välillä hieman väsyttävää. Vaihto-opiskelija tarvitsee tämän vuoksi myös omaa aikaa, yksinoloa sopivassa määrin ja tilaa sulatellakseen niitä uusia vaikutteita, joita hän jatkuvasti kohtaa uudessa ympäristössä vieraan kielen lisäksi. Keskittyminen vieraaseen kieleen, silloin kun sitä ei vielä oikein hallitse kunnolla, vaatii usein ponnisteluja. Kun pahin väsymys on levähty pois (mm. aikaeroon totuttelemisesta johtuva), vaihto-opiskelijaa tulee kannustaa mukaan perheen arkeen. Yhteinen puuhastelu edesauttaa molemminpuolista sopeutumista. Tekeminen voi olla aivan arkipäiväistä, esimerkiksi ostoksilla käyntiä, ruuanlaittoa, mustikanpoimintaa, mökkeilyä jne.
- On tärkeää, että perhe on kiinnostunut vaihto-opiskelijan hyvinvoinnista ja koulunkäynnistä. Pienet kysymykset arkipäivän sujumisesta luovat turvallisuuden tunteen ja nuori tietää, että hänestä välitetään.
- Suomalaisten yksityisyyden kaipuu voi tuntua ulkomaalaisesta oudolta. Monessa maassa ei vietetä aikaa yksin omissa huoneissa tai omaan harrastukseen uppoutuneena, vaan ollaan enemmän yhdessä. Jotta vaihto-opiskelija ei tuntisi oloaan yksinäiseksi, on tärkeää, että nuori halutessaan voi osallistua harrastuksiin yhdessä muiden perheenjäsenten mukana.
- On myös hyvä tietää, että joissakin maissa läheisyys ja fyysinen hellyys perheenjäsenten välillä osoitetaan avoimemmin kuin Suomessa. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuorelle osoitetaan, että hänestä välitetään.

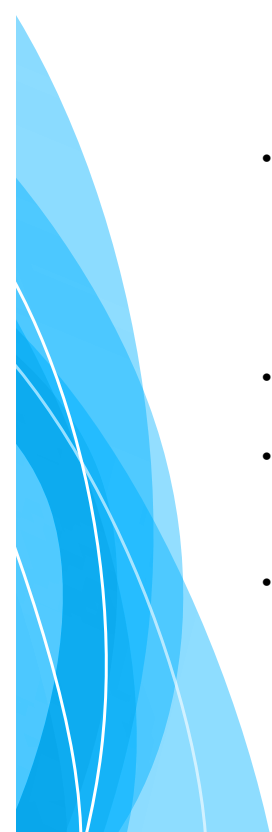

6.3 Ulkomaille matkustaminen

Kansainvälistymistä ja kielitaidon kohentamista voi harjoittaa erilaisten kesäkielikurssien avulla ulkomailla, koulun omien projektien sekä opintomatkojen avulla tai lähtemällä vaihto-opiskelijaksi.

Ennen lähtöä muistettavia asioita

- Passin on oltava voimassa vielä kotimaahan palatessakin. Tarkista passin viimeinen voimassaolopäivä. Joihinkin maihin matkustettaessa passin tulee olla voimassa muutama kuukausi vielä kotimaahan palattuakin. Virallinen henkilökortti toimii vain Schengen-alueella, mutta sellainen on joka tapauksessa hyvä hankkia matkalle mukaan, sillä silloin ei tarvitse aina kuljettaa passia mukanaan todistaakseen henkilöllisyytensä. Ajokortti ei ole virallinen henkilökortti.
- Mikäli maahan tarvitaan viisumi, hanki se hyvissä ajoin. Viisumin haku on useimmiten viikkoja kestävä prosessi ja hakijan tulee olla tavoitettavissa koko viisumin hakuprosessin ajan. Haettaessa viisumia esim. Amerikkaan hakijan täytyy käydä Amerikan suurlähetystössä Helsingissä. Lisätietoja matkustamisesta löytyy Ulkoministeriön sivuilta <http://formin.finland.fi>, mistä löytyy myös matkustuslomake, jolla voi ilmoittaa olevansa poissa Suomesta pidemmän aikaa. Ulkoministeriö suosittelee nykyään, että pidempiaikainen poissaolo Suomesta ilmoitetaan myös Ulkoministeriöön sivustolta löytyvällä matkustuslomakkeella.
- Hanki itsellesi eurooppalainen sairaanhoitokortti www.kela.fi -sivustolta. Kortti tulee parissa viikossa ja Kela uusii sen automaattisesti jatkossa, mikäli kortin uusimiseen ei ole estettä. Myös Kelalle on hyvä ilmoittaa, mikäli viipyy vaihdossa pidemmän aikaa (vaihtopilasvuosi).
- Varmista koulun terveydenhoitajan kanssa riittävän ajoissa, mitä rokotuksia ja mahdollisia lääkityksiä tarvitaan ennen matkaa. Joihinkin rokotteisiin tarvitaan tehoste, joten koko rokotusprosessi voi kestää useita kuukausia. Lääkkeet ja reseptit (pitkäaikaissairauksiin) on hoidettava hyvissä ajoin lääkärin/apteekin kanssa.
- Kirjaa itsellesi kohdemaassa olevien kontaktihenkilöiden yhteystiedot.
- Selvitä pankkiasiat oman pankkisi kanssa hyvissä ajoin ennen matkaa. (mm. Visa Electron). Kirjoita myös ylös pankin yhteystiedot, joita tarvitaan, mikäli pankkikortti katoaa.
- Tarkista lento- ja muiden lippujen osalta niiden oikeellisuus. Lippuihin merkityt ajat ovat aina paikallista aikaa.

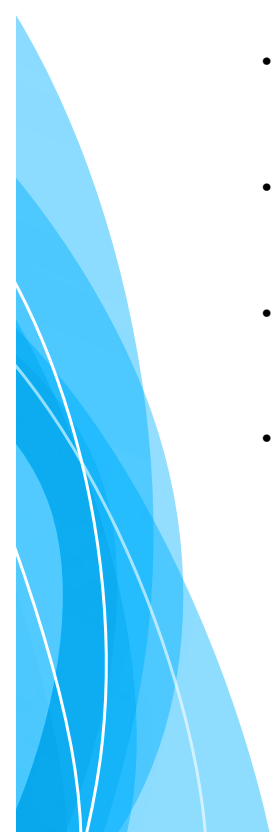

- Huolehdi vakuutusasiat kuntoon riittävän ajoissa ennen matkalle lähtöä. Pidä vakuutus kortti aina mukana. Mikäli oleskelet kohteessa pidemmän aikaa, voit varmistaa, onko vakuutusyhtiöllä paikkakunnalla oma sopimuslääkäri.
- Kansainvälisellä ISIC-opiskelijakortilla (saatavissa www.kilroytravels.fi) voi saada alennuksia monista eri kohteista.
- Ota yhteyttä puhelinoperaattoriisi ja selvitä liittymäsi käyttöohjeet ulkomailla (esim. saldora ja ulkomailla). Selvitä myös puhelujen hinnat. Pidempiaikaisessa vaihdossa voi olla hyvä hankkia paikalliselta puhelinoperaattorilta uusi liittymä vaihdon ajaksi. Käsikirjan lopusta löytyviin liitteisiin on kerätty lisää matkustukseen liittyviä ohjeita ja neuvoja.

6.3.1 Kouluvierailut ja opintomatkat

Koulussa järjestetään perinteisenä ystävyyskoulutoimintaa, johon voi liittyä matkustamista ulkomaille. Omaan painopistealueeseen liittyen lukiolaiset voivat myös matkustaa, esimerkiksi osana yrittäjyys-, urheilu-, musiikki- ja ilmaisutaito-opintoja. Erilaiset projektit (esim. Comenius-projektit, fysiikan Cern-projekti Sveitsissä, Pohjola-Norden-projektit ja Nordplus-hankkeet) sisältävät liikku- mista ulkomaille. Ohjeita opintomatkkaan lähtevälle nuorelle:

- Kun vieraillaan ulkomailla projektin partnerikoulussa ja isäntäperheessä tai tehdään opintomatka yhdessä opetusryhmän kanssa ja majoitutaan hotelliin, muista, että matkalla ovat voimassa samat järjestyssäännöt kuin koulussasi. Tupakointi, alkoholin nauttiminen sekä huumausaineet ovat kiellettyä.
- Edustat opintomatkalla sekä omaa kouluasi että kotimaatasi.
- Jokainen opiskelija allekirjoittaa kirjallisen sitoutumislomakkeen yhdessä huoltajansa/huoltajiensa kanssa ennen opintomatkan alkua.
- Kerää faktatietoa sekä kotipaikkakunnaltasi että Suomesta, jotta osaat vastata asianmukaisesti kysymyksiin.
- Tallenna ennen matkaa tärkeät puhelinnumerot muistiin, jotta ne ovat helposti saatavilla tarvittaessa.
- Hanki isäntäperheelle jotain pientä suomalaista tuliaiseksi.

6.3.2 Vaihto-opiskelu

Lukiokoulutuksen voi suorittaa ulkomailla, mutta alle 18-vuotiaan muutto ulkomaille vaatii aina erityisjärjestelyjä. Vaihto-opiskelijaksi lähteminen on yksi hyvä vaihtoehto ulkomailla opiskeluun. Vaihto-oppilasvuosi edellyttää huolellista valmistautumista ja paljon ennakkojärjestelyjä. Arja Halttunen on haastatellut Laukaan lukion vaihto-opiskelijoita, joiden kokemuksista ja vaihto-oppilasjärjestö AFS:n (alun perin American Field Service –järjestö) tiedotteiden pohjalta on koottu seuraavat ohjeet vaihto-opiskelusta kiinnostuneelle nuorelle. www.afs.fi

- Voit yrittää järjestää koulun ystävyyskoulutoiminnan tai paikkakunnan ystävyyskunnan tai -kaupungin avulla itsellesi opiskelupaikan ja isäntäperheen. Sinun tulee itse olla hyvin aktiivinen, mikäli päädyt itse järjestämään itsellesi oikeuden opiskella koulussa ja majoittumisen perheeseen ulkomailla. Helpompaa on varmaankin ottaa yhteyttä johonkin järjestöön, jotka järjestävät eripituisia (muutamasta kuukaudesta lukuvuoteen) vaihtoja ulkomailla.
- Ota selvää, mitkä järjestöt harjoittavat vaihtoja: ei-kaupalliset (Lions Club, Rotary, eri maiden seurakunnat ja yhdistykset) / kaupalliset (AFS, YFU, EF, Explorius, Asse, Up Education)
- Yksilöllisestä oppilasvaihdosta saat lisätietoa mm. Cimon sivuilta www.cimo.fi -> oppilasliikkuvuus
- Vertaile eri mahdollisuuksia keskenään, lue vaihdossa olleiden blogeja. Valitse kohdemaasi ensisijaisesti oman mieltymyksesi mukaan, vertaa alueellisia eroja.
- Hae vaihtoon ja suorita hakuprosessi huolella järjestön antamien ohjeiden mukaan. Hakuprosessi on useimmiten aikaa vievä ja moniosainen. Se voi vaatia mahdollisesti haastatteluja ja kielikokeita, monenlaisia asiapapereita ja suosituksia aiemmilta opettajiltasi.
- Ole rehellinen, isäntäperhe valitsee vaihto-opiskelijan monien hakijoiden joukosta. Saatuasi isäntäperheen ole perheeseen yhteydessä ennen lähtöä. Yhteydessä voi olla monella tavoin: Skype, Facebook, Twitter, sähköposti, perinteiset kirjeet ja kortit sekä puhelin. Mikäli perheen vanhemmat voivat olla yhteydessä keskenään ennen matkaa, turvallisuudentunne puolin ja toisin varmasti lisääntyy.
- Muista, että arveluttavat kuvat itsestäsi sosiaalisessa mediassa eivät ole välttämättä eduksesi, kun isäntäperhe valitsee vaihto-opiskelijaa kotiinsa. Myös kirjoituksiasi sosiaalisessa mediassa voi olla helppo googlettaa.
- Ole yhteydessä aluevalvojaasi, saat häneltä tietoja käytännön asioista ja koulusta. Isäntäperheelle ja aluevalvojalle kannattaa hankkia jotain pientä tullaiseksi.

- Tutustu koulun kotisivuihin jo kotona. Perehdy maahan ja kohteeseen ennakkoon. Ota selvää maan historiasta ja kulttuurista.
- Selvitä vakuutusasiat. Selvitä kohdemaassa tarvittavat rokotukset ja hoida ne kuntoon hyvissä ajoin, sillä moneen rokotukseen tarvitaan tehoste.
- Hoida passiasiat kuntoon ja tarkista passin voimassaoloaika. Tarkista, vaaditaanko passille ylimääräisten kuukausien voimassaoloaika kotiinpaluun jälkeen. Hoida viisumi hyvissä ajoin.
- Ilmoita Ulkoministeriöön pidempiaikainen oleskelusi ulkomailla. <http://formin.finland.fi> -sivustolta löydät matkustuslomakkeen, jolla ilmoitus tehdään. Ilmoita Kelaan ulkomailla opiskelusi ajankohta.
- Kerää jo kotona itsellesi tarpeellisia netti- ja puhelinosoitteita (esim. suurlähetystö, ulkoministeriö, kansainvälinen hätänumero, pankkikorttien sulkeminen varkauden sattuessa).

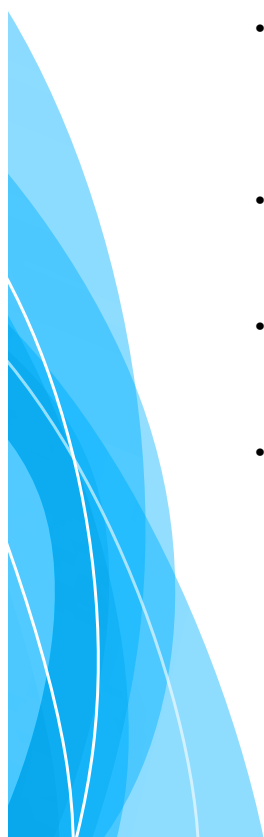
6.3.3 Hyvä yhteistyö isäntäperheen kanssa

- Ole yhteydessä isäntäperheeseesi jo ennen matkaa (Skype, Facebook, Twitter, sähköposti, kirjeet ja kortit tai puhelin). Vie jotain pientä suomalaista tuliaiseksi perheelle.
- Ole avoin ja aidosti kiinnostunut uudesta ympäristöstäsi. Ole huomaavainen ja kohtelias.
- Muista, että ”small talk” on olennainen osa ihmisten välistä kanssakäymistä. Jokaisessa kulttuurissa on omat keskustelukäytänteensä, mutta länsimaiseen keskustelukulttuuriin kuuluu, että katsotaan keskustelukumppania silmiin sekä osoitetaan ilmein, pään nyökkäyksin ja kehon kielellä, että kuunnellaan toista. Pikkusanat ja intonaatio osoittavat kuuli- jalle, että häntä kuunnellaan.
- Muista kysellä paljon arkielämän käytänteistä ja perheen omista totumuksista. Tietämättömyys pikkuasioista voi turhaan aiheuttaa väärinymmärrystä. Jokaisella perheellä voi olla omia kirjoittamattomia sääntöjä, jotka vaihto-opiskelija saa selville vain kyselemällä.
- Joskus kannattaa niellä oma ylpeys eikä väittää vastaan, jos on tottunut tekemään jonkun asian eri lailla. Voit kertoa isäntäperheelle, että olet tottunut tekemään asioita hieman eri tavalla ja että vie ehkä aikaa, ennen kuin sopeudut uusiin tapoihin. Kerro kulttuuristasi, persoonastasi, tavoistasi ja totumuksistasi avoimesti.
- Kysy, kuinka vanhemmat haluavat heitä kutsuttavan (kutsumanimellä vai äiti ja isä). Kysele tervehtimiskulttuurista. Kysy, saako kertomuksia ja kuvia perheestä laittaa sosiaaliseen mediaan (Facebook, Twitter, blogit jne.).

- Kysele, mistä kotiaskareista perhe odottaa sinun ottavan vastuuta (esim. siivous, tiskikoneen täyttö ja tyhjennys, lemmikin ulkoiluttaminen jne.).
- Kerro uusista kavereistasi ja kysy, voitko tuoda kavereita kotiin. Kerro muutenkin, missä olet vapaa-ajallasi, ja noudata kotiintuloaikoja.
- Keskustele raha-asioista. Selvitä, mitä ostat itse kotona, maksatko tietokoneen käytöstä. Entä saatko kotoa eväät vai ostatko itse kouluruuan. Muista osallistua perheen arkeen niin paljon kuin mahdollista. Perhe ei ole varmaankaan ottanut vaihto-opiskelijaa luoksensa viettämään aikaansa yksinomaan omassa huoneessaan.
- Kannattaa vastata myönteisesti esimerkiksi pyyntöön lenkille tai elokuvaan lähtöön, sillä muutama kieltäytyminen voi johtaa siihen, että tarjouksia ei tule jatkossa. Ole myös itse aloitteellinen ja ehdota jotain yhteistä puuhastelua.
- Kysele pukeutumiskoodista, sillä se voi vaihdella eri kulttuureissa. Mikäli perheessäsi syö-
dään usein ulkona, tarjoudu joskus kustantamaan ateria koko perheelle.
- Varaudu kulttuurishokkiin ja tiedosta, että koti-ikävä voi iskeä jossakin vaiheessa vaihtoasi. Oma aktiivisuus ja toimeliaisuus ovat paras lääke koti-ikävän tainnuttamiselle.
- Yritä tutustua itse koulussa uusiin kavereihin. Vaihto-opiskelijat kertovat usein, että alkuin-
nostuksen jälkeen on melko vaikeaa saada hyviä ystävyys-suhteita. Monessa koulussa on
useita vaihto-opiskelijoita samanaikaisesti ja muutaman viikon jälkeen vaihto-opiskelija
helposti sulautuu isoon opiskelijamäärään. Sen vuoksi on tärkeää, että on itse aktiivinen ja
hakeutuu muiden opiskelijoiden pariin.
- Koulun ulkopuolinen toiminta, kuten kerhot, tarjoavat usein loistavan mahdollisuuden tutus-
tua uusiin ihmisiin. Esimerkiksi erilaiset urheilukerhot sekä vuosikirjan teko yhdistävät sa-
manhenkisiä ihmisiä.
- Monissa kulttuureissa seurakunnilla on aktiivista nuorisotoimintaa, johon tutustuminen voi
luoda uusia ystävyys-suhteita.
- Koulussa voi olla myös muita vaihto-opiskelijoita samaan aikaan kuin sinä. Tutustu heihin.
Samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset ystävystyvät usein helposti.
- Vaihdoista vastaavat järjestöt järjestävät retkiä vaihto-opiskelijoille. Osallistu niihin, sillä
matkalla tutustut muihin vaihtareihin ja samalla sekä näet että koet paljon alueesta ja
maasta.

- Mikäli vaihto-opiskelijana koet, että sinun on vaikea sopeutua isäntäperheeseen, koska olette niin erilaisia, kannattaa olla yhteydessä paikalliseen koordinaattoriin ja kertoa omista tuntemuksista. Isäntäperheen vaihtaminen on joskus ratkaisu ongelmaan.

6.3.4 Kesätyö ulkomailla

Jo lukioaikana moni nuori rohkaistuu hakemaan kesätöitä ulkomailta. Työnhakuprosessissa tulee itse olla hyvin aktiivinen. Kannattaa kuunnella ja kysellä sellaisilta nuorilta, joiden tietää lähteneen ulkomaille kesätöihin jo lukioaikana.

- Mikäli olet täyttänyt jo 18 vuotta, olet Pohjoismaan tai EU-jäsenvaltion kansalainen ja osaat tyydyttävästi ruotsia, norjaa tai tanskaa, voit hakea kesätyöpaikkaa www.nordjobb.org -sivustolta. Nordjobb välittää kesätyöpaikkoja toisessa Pohjoismaassa tai itsehallintoalueella sekä järjestää asunnon. Lisäksi järjestö järjestää hauskaa ja mielenkiintoista kulttuuri- ja vapaa-ajanohjelmaa. Nordjobb välittää työn ja asunnon. Työntekijälle itselle jää maksettavaksi vuokra ja matkat. Suomalaisena et voi saada työtä manner-Suomesta mutta Ahvenanmaalta kylläkin.
- www.mol.fi sekä www.cimo.fi auttavat kesätyöpaikan etsimisessä.
- Ranskan kieltä osaava voi rohkaistua hakemaan töitä esim. Pariisiin Disneylandista. Jos onnistut saamaan kesätyöpaikan lukuisten hakijoiden joukosta, sinua odottaa varmasti kansainvälinen työympäristö, sillä sekä huvipuiston asiakkaat että lukuisat sen työntekijät edustavat monia eri kansallisuuksia. Disneyland Paris työllistää joka kesä parisataa nuorta. Lisätietoja saa www.mol.fi -sivustolta.
- Aupair-kesätyö ulkomailla tarjoaa varmasti antoisan kansainvälistymis-kokemuksen. Sinulla saattaa olla joku tuttu, joka on ollut kesätöissä au pairina ulkomailla joko suomalaistaustaisessa perheessä tai täysin ulkomaalaisessa perheessä. Jälleen kerran hyvät kontaktit ystävä- ja tuttavapiirissä voivat auttaa kesätyöpaikan hankinnassa. Lisäksi mm. www.asse.fi järjestää au pair -paikkojen välittämistä.

6.3.5 Linkkiluettelo opiskelijavaihtoon lähtevälle (esimerkki)

Suomi-tietous

Tietoa Jyväskylästä www.jkl.fi

Tietoa Laukaasta www.laukaa.fi

Tietoa Äänekoskesta www.aanekoski.fi

Tietoa Keski-Suomesta www.keskisuomi.fi

Tietoa Suomen teollisuudesta: Finnfactsin sivut www.finnfacts.fi

Tietoa opiskelusta: Opetushallitus www.oph.fi

Tietoa Suomesta yleisesti: www.virtual.finland.fi, www.visitfinland.com

Tietoa suomalaisesta ruokakulttuurista: www.ruokatieto.fi

Tietoa Suomen retkeilymahdollisuuksista: www.luontoon.fi

Julkiset palvelut Suomessa: www.suomi.fi

Ulkomaalaisen opiskelu Suomessa (Maahanmuuttoviraston sivut): www.migri.fi

Opiskelu ulkomailla

Opiskelumahdollisuuksia ulkomailla. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO:n infosivut: www.maailmalle.net

Opintososiaaliset edut

Opintotuki ulkomaille: www.kela.fi

Kansainvälinen opiskelijakortti: www.kilroytravels.fi

Matkustaminen

VR www.vr.fi

Matkahuolto www.matkahuolto.fi

Finnair www.finnair.fi

Hakukoneita edullisten lentojen ja majoituksen etsimiseen: www.skyskanner.net, www.vertaa.fi, www.halvatlennot.fi, www.ebookers.fi

6.3.6 Tapaturma- ja kriisitilanteissa toimiminen

Ulkomailla opintomatkan tai vaihtojakson aikana voi tapahtua yllättäviä asioita, joihin ei välttämättä pysty ennalta varautumaan, esimerkkeinä tapaturma, onnettomuus ja luonnonmullistus. Ulkoasianministeriön matkustustiedotteet, turvallisuusvinkit ja ohjeet kadonneen passin korvaamisesta sekä lähetystöjen yhteystiedot löytyvät osoitteesta <http://formin.finland.fi>.

Koulutuksen järjestäjällä on hyvä olla valmiina ohjeet yllättävien tilanteiden varalta. Seuraavan esimerkin pohjana on ollut Jyväskylän ja Jämsän ammattiopistossa käytössä oleva kriisisuunnitel-

ma nuorten kansainvälisiin opinto- ja työssäoppimisjaksoihin liittyen.
<http://nintra.jao.fi/?depid=17862>

Miten toimia jos jotain menee pieleen -esimerkki

Kaikki yllättävät ja vaikealta tuntuvat tilanteet voivat aiheuttaa stressiä ja kriisejä myös silloin, kun kyseessä on positiivinen muutos elämässä. Opiskelu vieraassa kulttuurissa ja ympäristössä kaukana omasta tukiverkosta aiheuttaa yleensä jonkinasteista stressiä. Tällöin myös monet arkielämän hankaluudet ja ennakoimattomat tapahtumat tuntuvat vaikeammilta kuin totutussa ympäristössä ja saattavat aiheuttaa yllättävänkin vahvan reaktion.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

Vastuuhenkilöiden määrittely

Rehtori päättää kriisitilanteen toimintatavoista ja vastaa kriisiviestinnästä yleisellä tasolla. Vastuuo-
pettaja/t toimivat opiskelijan yhteyshenkilönä opintomatkan aikana. Pitävät yhteyttä opiskelijaan ja tämän omaisiin, kohdemaan oppilaitokseen ja tarvittaessa viranomaisiin opintomatkan aikana. Tiedottavat opiskelijoille mahdollisista turvallisuusriskeistä opintomatkan aikana.

Kuraattori/Psykologi on kriisitilanteessa tarvittaessa mukana ohjaamassa opiskelijaa avun piiriin. On käytettävissä kriisin läpikäymisessä esim. jälkikäteen kotimaassa.

Terveydenhoitaja kertoo kohdemaan mahdollisista terveysriskeistä ja esimerkiksi tarvittavista rokotuksista. Tarvittavat rokotukset on otettava vähintään kuukausi ennen matkaa. Opiskelija vastaa itse ulkomailla tarvittavista rokotuksista. Antaa tarvittaessa virka-aikanaan puhelinkonsultaatiota terveyteen liittyvissä kysymyksissä ulkomailla oleville opiskelijoille.

Opintomatkalle tai vaihtoon lähtevän on syytä hankkia eurooppalainen sairaanhoitokortti Kelasta www.kela.fi. Kortti on ilmainen ja sen saa noin kahdessa viikossa. Kela uusii automaattisesti vanhentuneen kortin, mikäli siihen ei ole mitään estettä. Jos sairastut äkillisesti tai joudut tapaturmaan, saat kortilla sairaanhoitoa EU- ja ETA-maissa sekä Sveitsissä ja maksat siitä saman verran kuin maassa asuvat ihmiset.

Toimenpiteet kriisitilanteessa

Sairastapaukset ja onnettomuudet

Sairastapauksien ja onnettomuuksien sattuessa opiskelijan on välittömästi ilmoitettava opintomatkan vastuuo-
pettajalle tai -opettajille. Vastuuo-
pettaja/t varmistaa/varmistavat, että opiskelija on asianmukaisessa hoidossa ja opiskelijan yksityisyyden huomioon ottaen kaikki asianosaiset (lähiomainen/lähiomaiset, rehtori) ovat tietoisia tapahtuneesta ja tulevista toimenpiteistä.

Heti tilanteen alkuvaiheessa opintomatkan vastuopettaja/t varmistavat, kenen vakuutus korvaa tilanteen hoidosta aiheutuvat kulut. Kaikissa tapauksissa on oman oppilaitoksen hyvä saada tapahtuneesta kirjallinen selvitys.

Fyysinen väkivalta

Kaikkien kohdemaassa tapahtuneiden rikoksien kohdalla on tehtävä rikosilmoitus paikalliselle poliisiviranomaiselle.

Kotimaahan paluun jälkeen opintomatkan vastuopettaja/t ohjaavat opiskelijan terveydenhoitajan, psykologin ja/tai kuraattorin vastaanotolle tai antaa opiskelijalle tietoa, mistä saa apua, mikäli rikoksesta myöhemmin vielä aiheutuu oireilua. Tämä on yleistä traumaattisten tapahtumien yhteydessä.

Mielenterveysongelmat

Mikäli opiskelija kärsii selvästi mielenterveysongelmista tai on ylittänyt suorituskynsä rajat, tulee hänen palata kotimaahan, jossa hänet ohjataan terveydenhoitajan, psykologin ja/tai kuraattorin vastaanotolle ja tarvittaessa edelleen koulun ulkopuolisen avun piiriin.

Päihteet

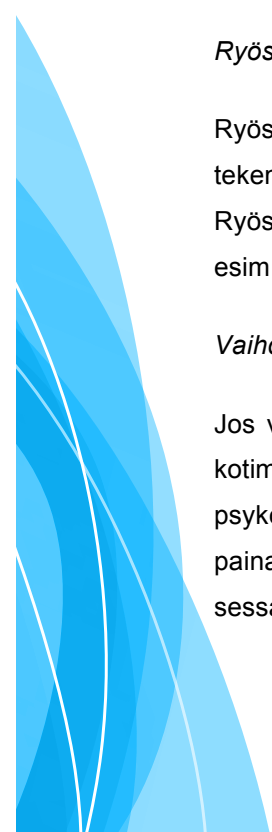
Päihteiden käyttöä ja huumerikoksia määrittelevät koulun järjestyssääntöjen lisäksi eri maiden lait. Sen lisäksi, että opiskelijoiden on syytä noudattaa kohdemaan lakia, tulee heidän olla selvillä, että koulun järjestyssäännöt sitovat opiskelijoita myös ulkomailla opintomatkan aikana. Mikäli opiskelija syyllistyy päihteiden käyttöön, opintomatka keskeytetään hänen osaltaan ja hän palaa kotimaahan omalla kustannuksellaan. Mikäli opiskelija syyllistyy rikokseen, paikalliset viranomaiset hoitavat asiaa.

Ryöstöt ja varkaudet

Ryöstöjen ja varkauksien sattuessa opintomatkan aikana vastuopettaja/t ohjaa/vat opiskelijaa tekemään välittömästi rikosilmoituksen poliisiviranomaiselle sekä ilmoituksen vakuutusyhtiölle. Ryöstöt ja varkaudet saattavat olla traumaattisia tapahtumia ja tapahtumat on hyvä käydä läpi esim. terveydenhoitohenkilön, psykologin ja/tai kuraattorin kanssa.

Vaihdon tai opintomatkan keskeyttäminen

Jos vaihtoa tai opintomatkaa uhkaa keskeytyminen johtuen esim. olosuhteista kohdemaassa, on kotimaahan palattua hyvä käydä asia läpi vastuopettajan /-opettajien, rehtorin, terveydenhoitajan, psykologin ja/tai kuraattorin kanssa. Usein keskeytyminen koetaan epäonnistumisena, joka jää painamaan mieltä. Keskeyttämiseen johtaneet syyt voivat usein olla moninaiset, eivätkä syyt jokaisessa tapauksessa ole opiskelijasta johtuvia.

Yleiset kriisitilanteet

Koulun kriisisuunnitelman mukaan yleisissä tai koko koulua koskevissa kriisitilanteissa toimitaan koulun johtamisjärjestelmän ja pelastussuunnitelman ohjeiden mukaan. Vakavan kriisitilanteen sattuessa poliisi tai pelastuslaitos ottaa tilanteen hallintaan.

Yksittäistä opiskelijaa koskevissa kriisitilanteissa opiskelijahuoltoryhmä toimii kriisiryhmänä. Sen tehtävänä on kartoittaa tilanne ja järjestää mahdolliset tuki- ja jatkotoimenpiteet onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Jos opiskelijoita on ulkomailla opintomatalla kriisikohteessa tai sen lähetyvillä, on oppilaitoksen puolesta yritettävä tarkistaa, ovatko he kunnossa ja tietävätkö tapahtuneesta. Mikäli kohteessa olevilla opiskelijoilla on hankaluuksia tavoittaa omaisiaan, toimivat kouluviranomaiset tietojen välittäjänä.

Harkinnan mukaan rehtori laatii lyhyen tiedotteen kaikille ulkomailla opintomatalla oleville opiskelijoille, mikäli kotimaassa tapahtuu merkittävä kriisitilanne.

Mikäli kotimaassa tai ulkomailla tapahtunut kriisitilanne aiheuttaa uusia turvatoimia, on ulkomailla olevaa opintoryhmää informoitava. Turvallisuuden ollessa vakavasti uhattuna rehtori voi pyytää puhelimitse tai kirjallisella tiedotteella opintomatalle osallistuvia opiskelijoita palaamaan kotimaahan.

Kriisitilanteen sattuessa opintomatkan aikana tulee olla välittömästi yhteydessä vastuupettajaan/-opettajiin sekä kouluun ja ilmoittaa, mitä on tapahtunut. Tärkeintä on pysyä rauhallisena ja luottaa siihen, että kaikki mahdollinen tehdään, jotta opiskelija saa tarvittavan tiedon, miten toimia kriisissä ja miten siitä selviytyä.

7 TOIMENPIDE-EHDOTUKSET KANSAINVÄLISYYDEN VAHVISTAMISEKSI

Lukion kansainvälisyyden vahvistaminen tarvitsee sekä pidemmän aikavälin strategista suunnitelua että tekoja lukion arjessa. Kehittämistyön tueksi on Opetushallitus julkaissut yleissivistävän koulutuksen kansainvälisen toiminnan laatusuosituksen vuonna 2011. Laatukorttien avulla voidaan tunnistaa lukioiden kansainvälisen toiminnan onnistumisia ja kehittämistarpeita. Kortit sisältävät laadun kehittämistä tukevia kysymyksiä kansainvälisyyden tavoitteista, toimintaperiaatteista ja suunnitelmista sekä koulun rakenteisiin ja menettelytapoihin liittyvistä osa-alueista. Laatusuosituksen tavoitteena on laadukkaan kansainvälisen toiminnan tukeminen ja toteutuksen kehittäminen. (Kansainvälisen toiminnan laatusuositus, Opetushallitus 2011)

http://www.oph.fi/julkaisut/2011/kansainvalisen_toiminnan_laatusuositukset

Seuraavaksi esitellään kolmivaiheinen malli lukion kansainvälisyyden kehittämisen tueksi sekä 10 konkreettista toimenpide-ehdotusta. Malli ja toimenpide-ehdotukset ovat rakentuneet kansainvälisyyskäsikirjan valmistumisprosessin aikana yhteistyössä useiden keskisuomalaisten kansainvälisyyden kehittämisestä innostuneiden lukio-opettajien kanssa.

7.1 Askeleet kansainvälisyysstrategian rakentamiselle

Ensimmäinen vaihe (askel 1) on konkreettisen toimintasuunnitelman tekeminen, jossa kuvataan kansainvälisyyden tavoitteet ja toiminta kotikansainvälisyyden, kv-projektien sekä mahdollisesti laajemman kv-opintokokonaisuuden näkökulmasta (kansainvälisyyskoulumalli). Se sisältää myös opetushenkilöstön kansainvälisen toiminnan kuvauksen.

Tämän jälkeen laaditaan kansainvälisyysuunnitelma (askel 2), johon kirjataan kansainvälisyyteen käytettävät taloudelliset ja henkilöresurssit, yhteistyöverkostot, mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt sekä kuvaus toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä. Kansainvälisyysuunnitelman sijaan voidaan laatia myös globaalikasvatuksen suunnitelma, jolloin korostetaan maailmankansalaisen etiikkaa, maapallon resurssien rajallisuuden tunnustamista ja taitoa toimia viisaasti ja vastuullisesti globalisoituneissa toimintaympäristöissä (ks. Seinäjoen lukion globaalikasvatuksen kokonaisuus)

Kansainvälisyysstrategian tasolla (askel 3) lukion kansainvälisyys on kiinteä osa laajempaa kunnan, kuntayhtymän ja mahdollisesti myös maakunnan kansainvälisyysstrategiaa. Strategiaan on kirjattuna mm. arvot, visiot sekä linjaus verkostojen ja kumppanien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Strategian laatimisesta vastaa ensisijassa organisaation johto.

7.2 Konkreettisia toimenpide-ehdotuksia

1. Kansainvälisyyskoordinaattorin toimi

Käsikirjassa esitettyjen mallien toteutumiseksi jokaisessa lukiossa tulisi olla nimetty henkilö, joka vastaa kansainvälisyyden edistämisestä yhteistyössä rehtorin ja muiden opettajien kanssa. Kansainvälisyyskoordinaattorin tulee olla joko osa-aikainen tai päätoiminen riippuen työnkuvan ja yksikön laajuudesta.

Kansainvälisyyskoordinaattorin tehtävänä on kansainvälisyyskäsikirjassa esitettyjen mallien juurruttaminen ja kv-toiminnan koordinoiminen. Hän toimii yhteyshenkilönä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvassa kansainvälisessä toiminnassa ja vastaa kv-tapahtumien tiedottamisesta. Kansainvälisyyskoordinaattori vastaa rehtorin kanssa opiskelijoiden kansainvälisyyspassilla kerättyjen suoritusten hyväksymisestä.

Kunta voi palkata myös yhteisen koordinaattorin, jonka työhön kuuluu esimerkiksi useiden koulujen sekä kunnan elinkeinoelämään ja matkailun edistämiseen liittyviä kansainvälisyystehtäviä.

2. Kulttuurien välisen viestinnän kurssi/luentosarja

Kulttuurien välisen viestinnän ymmärtäminen on lähtökohta kansainvälisyystoiminnan onnistumiselle. Se on myös yksi tärkeimmistä työelämätaidoista. Lukio-opiskelijoille ja henkilöstölle tulisi tarjota aiheeseen liittyvää koulutusta, mahdollisesti yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

3. Tavoitteena kansainvälisyyttä jokaiselle

Kansainvälisyyskasvatuksen tulee sisältyä jokaisen lukiolaisen opintoihin. Jokaisen opettajan tulee miettiä, miten hänen oppiaineessaan kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden tavoitteita voidaan edistää. Oman oppiaineen kurssit luetaan ”kansainvälisyys”-silmälaseilla ja kirjataan oma lukion opetussuunnitelmaan, miten tavoitteet toteutuvat.

4. Pakollinen kurssi

Lukion paikalliseen opetussuunnitelmaan voidaan sisällyttää kaikille opiskelijoille pakolliseksi yksi kansainvälisyyttä tukeva, soveltava ja suoritusmerkinnällä arvioitava kurssi.

5. Kansainvälisyysopintojen kokonaisuus – erillinen todistus

Jos opiskelija valitsee annetuista ehdoista 10 kansainvälisyyteen liittyvää kurssia, hänelle annetaan erillinen todistus, jolla todennetaan suuntautuminen ja kiinnostus kansainvälisiin asioihin. Todistuksella nuoren on helppo osoittaa lukioaikana hankittu kansainvälinen osaaminen (esim. Kansainvälisyyspassi).

6. Kielitaidon monipuolistaminen

Lukiolaisten kielitaito on yksipuolistunut. Englanti on useimpien opiskelijoiden ainoa vieras kieli. Suomen elinkeinoelämän, kulttuurin, historian ja kansainvälisen yhteistyön kannalta yleissivistävän koulutuksen pitäisi tuottaa henkilöitä, jotka hallitsevat erityisesti venäjän, saksan ja ranskan kieltä. Tulevaisuudessa on tarvetta myös kiinan, espanjan, italian ja portugalin kielten osaajille. Yhden vieraan B-kielen opintojen pakollisuus lukion aikana olisi varmin keino monipuolistaa lukion suorittaneiden kielitaitoa.

7. Vieraskielinen opetus

Lukio-opintoihin tulisi sisältyä ainakin yhden pakollisen, syventävän tai soveltavan kurssin kokonaan tai osittain opiskelu vieraalla kielellä. Verkko-opintojen ja sosiaalisen median tarjoamat mahdollisuudet tulisi huomioida opetusta suunniteltaessa.

8. CLIL-kurssit

Oppimista lukiossa voidaan kehittää mm. vieraskielisen opetuksen, esimerkiksi CLIL-pedagogiikan mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on yhtäaikainen kielen ja opetettavan sisällön oppiminen. Vieraalla kielellä opettaminen ja CLIL-pedagogiikan hallinta edellyttää aineenopettajilta riittävää kielitaitoa ja hyvää täydennyskoulutusta.

9. Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa

Ammatillisen koulutuksen opiskelija voi suorittaa työssäoppimisjakson ulkomailla tai opiskella osan opinnoista ulkomailla. Vahvistaakseen kielitaitoaan nämä opiskelijat voisivat opiskella lukiossa kieliä, joita esimerkiksi oman oppilaitoksen tarjonnassa ei ole tarjolla. Myös ammattikorkeakoulun ja yliopiston kanssa yhteistyössä voidaan lisätä esim. vieraiden kielten ja monikulttuuristen vuorovaiikutustaitoja valmentavien kurssien tarjontaa.

10. Varataan säännöllinen aika lukion kansainvälisyystoiminnasta tiedottamiseen, arvioimiseen ja edelleen kehittämiseen yhteistyössä opettajien ja opiskelijoiden kanssa. Otetaan opiskelijat nykyistä enemmän mukaan kansainvälisen toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen.

Lähteet

Halttunen, A. 2011. Vaihto-opiskelijoiden haastattelu. Laukaa.

Heikkilä, T. & Kivinen, A. & Kuoppala, J. & Kalliokoski, L. & Mäki, A. ja Ranta, K. 2011. Maailma ulottuvillasi – globaalikasvatuskokonaisuus lukiossa. Opetushallitus.

Immonen-Oikkonen, P. & Leino, A. (toim.). 2010. Monikulttuurinen kouluyhteisö. Oppaat ja käsikirjat 2010:8. Opetushallitus.

Jääskeläinen, L. & Repo, T. (toim.). Koulu kohtaa maailman. Mitä osaamista maailmankansalainen tarvitsee? Oppaat ja käsikirjat 2011:16. Opetushallitus.

Kansainvälisen toiminnan laatusuositus. Yleissivistävä koulutus. 2011. Opetushallitus 2011:71.

Kansainvälisyyskasvatus 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2007:11.

Korkala, S. Hyväkin strategia tarvitsee toteuttajansa! Selvitys maakuntien kansainvälisestä toiminnasta. Cimo 2/2012. Tietoja ja tilastoja.

Korkala, S. Teemaviikoista kehittämishankkeisiin. CIMO 4/2009. Selvitys koulujen kansainvälisestä toiminnasta. Tietoja ja tilastoja raportti.

Kotikansainvälisyys, kansainvälisyystaitoja kaikille. Opetushallitus 2013:8

Lukiolaki (629/1998) 23 §:n (muutettu lailla 1116/2008).

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003. Opetushallitus.

Lukiokoulutuksen kehittämisen toimenpide-ehdotuksia valmisteleavan työryhmän muistio. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä. Muistioita ja selvityksiä 2010:14.

Lukiokoulutuksen kehittämisen työryhmän muistio. Kansainvälisyyskasvatus 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2007.

Matkustusohjeita opiskelijoille 2012, Jyväskylän ammattiopisto. <http://nindra.jao.fi/>

Parkatti, M. 2011. Äänekosken lukion opettajille tehty kysely kansainvälisyydestä.

Työelämässä tarvitaan yhä useampia kieliä. EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu 2009.

www.cimo.fi

www.polkka.info

www.edu.fi

www.oaj.fi

www.afs.fi

www.edu.fi

www.ammattinetti.fi

Liite 1. Turvallisen matkan huoneentaulu

1. Vastuu

Opettajan vastuu oppilaistaan on jakamaton.

2. Koulun toimintaa

Retken tai leirikoulun on oltava koulun toimintaa. Tämä edellyttää, että ne on merkitty vuosisuunnitelmaan.

3. Kohde

Kohde on valittava siten, että se on oppilaat ja heidän käyttäytymisensä huomioon ottaen turvallinen. Vältä kohteita, joissa vaara on ilmeinen ja valvonta vaikeaa, esim. kylpylöitä.

4. Pelisäännöt

Sovi hyvissä ajoin käyttäytymissäännöt yhdessä oppilaiden kanssa. Tiedota pelisäännöistä myös vanhemmille.

5. Suunnittelu

Hyvä suunnittelu estää vahinkoja. Suunnittele siis retki ajoissa ja huolellisesti. Tiedosta riskit ennalta, jotta voit hallita ne.

6. Vanhemmat

Vanhempien mukanaolo on tärkeää, mutta heidän mukanaolonsa ei vähennä opettajan vastuuta. Kaikkien vanhempien on oltava selvillä retken yksityiskohdista, ja heiltä on saatava kirjallinen suostumus siitä, että heidän lapsensa voi osallistua retkelle.

7. Vakuutukset

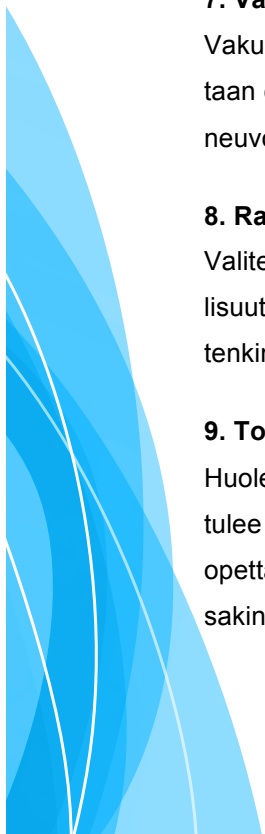
Vakuutukset kuntoon. Onko koulu vakuuttanut oppilaat myös luokkaretken ajaksi? Ellei ole, tarvitaan erillinen vakuutus. Ota mukaan vakuutusyhtiön ympärivuorokautinen yhteysnumero, josta saat neuvoja oikeista toimintatavoista.

8. Raha

Valitettavasti retkien ja leirikoulun toteuttaminen vaatii itse hankittua rahaa. Opettajilla ei ole velvollisuutta osallistua rahan hankintaan eikä vastuuta retkikassasta. Johtajan ja opettajan täytyy kuitenkin olla selvillä vastuuhenkilöistä ja rahanhankinnasta.

9. Toteutus

Huolellisen valmistelun ohella suunnitelman mukainen toteutus on paras tae siitä, että retkestä tulee onnistunut ja turvallinen. Valvonta on aukotonta ja vahingoittumisvaara vähäinen. Vaikka opettaja on varmasti tehnyt voitavansa, vahinkoja voi sattua, mutta sattuuhan niitä luokkahuoneesakin.

10. Viikonloppuretket ja retket koulun loma-aikoina

Vuosisuunnitelmaan kuulumattomat retket eivät ole koulun toimintaa. Nämä retket eivät ole opettajan työtä, vaan opettaja osallistuu niihin yksityishenkilönä. Hän vastaa vahingoista joukon johtajana, mutta vahingon tapahtuessa korvausvelvollisuus ei kuulu työnantajalle.

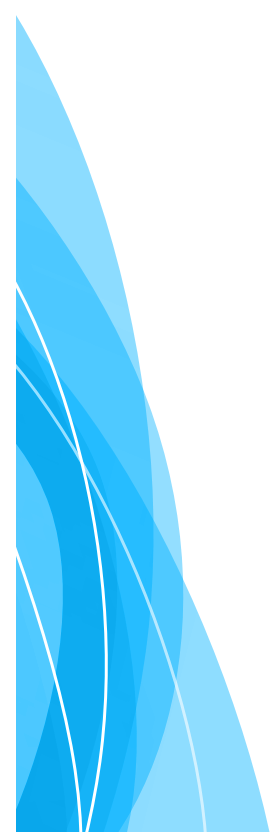
11. Vapaaehtoisuus

Opettajaa ei voi velvoittaa järjestämään retkeä tai leirikoulua. Nämä ovat vain yksi vaihtoehto koulun toiminnassa. Opettaja voi pelkästään vastuuseen ja turvallisuusuhkiin vedoten todeta, ettei retkeä tai leirikoulua voida järjestää. Tätä mielipidettä on kunnioitettava ja yhdessä etsittävä muita toimintavaihtoehtoja.

12. Korvaukset

Vuosisuunnitelmaan merkitty retki tai leirikoulu on opettajalle virkamatka, josta maksetaan virkaehtosopimuksen mukaiset korvaukset.

www.oaj.fi

Liite 2. Esimerkkejä ulkomaanmatkalle osallistuvan ohjeista

Esimerkki 1. Äänekosken lukio

Opiskelijat sitoutuvat allekirjoituksellaan noudattamaan seuraavia sääntöjä ennen matkaa, matkan aikana ja sen jälkeen sekä hyväksyvät menettelytavat ja seuraamukset.

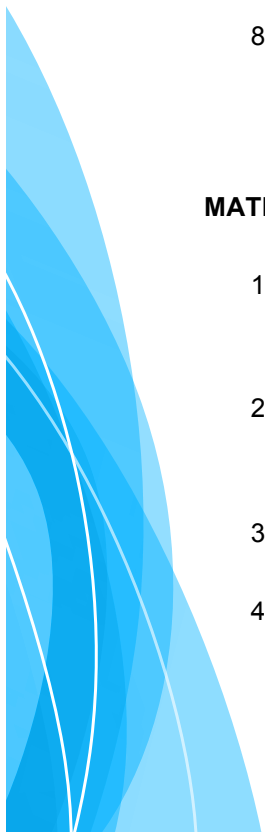
Opiskelijoiden huoltajat sitoutuvat jäljempänä allekirjoittamallaan sopimuksella vastaamaan laadusta riippumatta kaikista niistä ylimääräisistä kuluista, jotka aiheutuvat siitä, että heidän lapsensa lähetetään sääntörikkomuksen tai oppilaan oman pyynnön vuoksi kotiin kesken matkan.

ENNEN MATKAA:

- 1) Hankin KELAsta Eurooppalaisen sairaanhoitokortin.
- 2) Hankin matkatavaravakuutuksen sekä vastuuvakuutuksen (mikäli ei kotivakuutuksessa) ja halutessani lisävakuutuksen sairauden/loukkaantumisen varalle.
- 3) Hankin matkalle mukaan henkilöllisyystodistuksen (passi).
- 4) Tallennan kännykkääni lähimaisen puhelinnumeron nimellä ICE (In case of emergency).
- 5) Tallennan kännykkääni opettajien puhelinnumerot.
- 6) Hankin tarvittavat rokotukset kouluterveydenhoitajan ohjeiden mukaan.
- 7) Pakkaan mukaani tarvitsemani lääkkeet ja reseptit.
- 8) Huolehdin, ettei käsimatkatavaroissani ole mitään kiellettyä, kuten esim. kynsisaksia, yli 1 dl nesteitä, tulentekovälineitä. Pakkaan nesteet 1l minigrip-pussiin. Ruumaan menevää matkalaukkua ei saa lukita.

MATKAN AIKANA:

- 1) Matka on koulumatka, joten sen aikana ovat voimassa koulun järjestyssäännöt (opintoppaassa).
- 2) Tiedän olevani matkan aikana kouluni ja Suomen edustajana, joten käytäydyn aina hyvin ja kohteliaasti.
- 3) Osallistun kaikkeen matkan aikana järjestettävään ohjelmaan.
- 4) Tiedotan opettajille aina olinpaikkani (esim. isäntäperheen kanssa tekemäni retket). En lähde omin päin seikkailemaan.

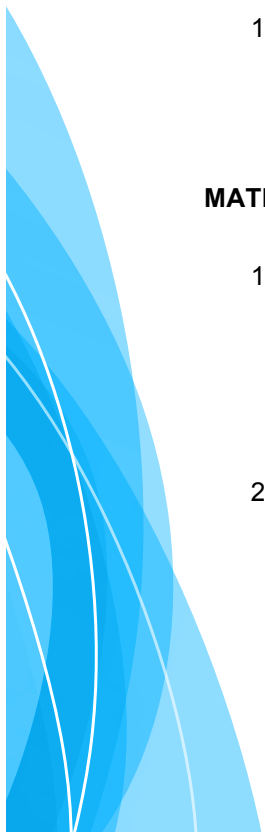

- 5) Noudatan aina opettajien, isäntäperheen ja oppaiden antamia määräaikoja ja ohjeita (sovi-
tuista aikatauluista on pidettävä ehdottomasti kiinni).
- 6) Matkan aikana on alkoholin, huumeiden ja muiden huumaavien aineiden käyttö ehdotto-
masti kielletty. Koko matka-aika lähdöstä kotiin paluuseen on koulunkäyntiä, joten matkan
aikana ei ole sellaista vapaa-aikaa, jonka aikana näistä kielloista poikettaisiin. En ota vie-
raan tarjoamaa/myymää juomaa tai savukkeita missään tilanteessa.
- 7) Pidän itse huolta rahoistani ja tavaroistani aina (esim. laukkua ei saa jättää milloinkaan yk-
sin).
- 8) En koskaan liiku yksin, vaan ryhmäläisten kanssa pareittain tai isommissa ryhmissä.
- 9) Tiedän, että liikenne on ulkomailla erilaista kuin Suomessa ja olen siis erityisen varovainen
liikenteessä.
- 10) Matkan aikana on liftaaminen, vieraiden kyytiin lähteminen ja autol-
la/moottoripyörällä/mopolla ajo ehdottomasti kielletty.
- 11) Mikäli minut joudutaan lähettämään kesken vierailun kotiin (omasta pyynnöstä tai sääntö-
rikkomuksen vuoksi), huoltajani maksavat paluumatkani. Mikäli tarvitsen saattajaa esim.
lentokentälle saakka, huoltajani maksaa myös saattajan kustannukset.
- 12) Pidän matkapäiväkirjaa ja teen muita matkan ajaksi sovittuja tehtäviä. Palautan päiväkirjan
ja tehtävät heti matkan päätyttyä opettajille.
- 13) Noudatan erityistä tarkkaavaisuutta ja varovaisuutta koko matkan aikana.
- 14) Ymmärrän, että olen yksi tärkeä palapelin pala onnistuneella matkalla. Pysin parhaani mu-
kaan luomaan matkalle mukavan, toiset huomioivan ryhmähengen. Kerron mahdollisista
epäkohdista välittömästi opettajille.

MATKAN JÄLKEEN:

- 1) Sitoudun kirjoittamaan puhtaaksi ja palauttamaan opettajille oman matkapäiväkirjani sekä
tehtäväni. Sitoudun myös osallistumaan matkan raportointiin koulu yhteisölle (esim. tiedo-
tustilaisuuden järjestäminen, raportin kirjoittaminen, Pedanet-sivujen + valokuvien toimitta-
minen).
- 2) Annan luvan julkaista asiallisia valokuvia/videopätkiä matkan aikana toteutetuista toimin-
noista koulun kotisivulla.

OPISKELIJAN SITOUMUS:

Olen saanut tiedon matkamme käyttäytymissäännöistä, menettelystä sääntöjen rikkomistapauksissa sekä seuraamuksista. Sitoudun noudattamaan matkamme sääntöjä, opettajien antamia ohjeita sekä huolehtimaan omalta osaltani siitä, ettei kenenkään matkalle osallistuvan turvallisuus minun käyttäytymiseni tai laiminlyöntini johdosta vaarannu. Samoin lupaan, että omalta puoleltani teen voitavani matkan onnistumisen puolesta.

Jos minut joudutaan lähettämään kotiin kesken matkan, lupaan tässäkin tapauksessa käyttäytyä kotimatalla annettujen ohjeiden ja matkan sääntöjen mukaisesti.

Olen lukenut ja ymmärtänyt ohjeet ja säännöt ja sitoudun noudattamaan niitä.

paikka ja aika _____, _____

allekirjoitus _____

nimenselvennys _____

HUOLTAJAN / HUOLTAJIEN SITOUMUS:

Olen saanut tiedon matkan käyttäytymissäännöistä, menettelystä sääntöjen rikkomistapauksissa sekä seuraamuksista. Sitoudun selvittämään nuorelleni matkan sääntöjen ja opettajien antamia ohjeiden noudattamisen merkitystä matkalle osallistuvien turvallisuudelle ja matkan onnistumiselle.

Olen tietoinen ja hyväksyn menettelytavat, jotka edellä on kirjoitettu. Suostun siihen, että nuoreni voidaan hänen erikseen antamansa vapaaehtoisen suostumuksen perusteella puhalluttaa opettajien läsnäollessa ja siihen, että puhallustuloksen ollessa positiivinen nuoreni voidaan lähettää opettajien päätöksellä kotiin kesken matkan. Sama koskee oppilaan terveydentilan tarkastamista huuvaavien aineiden käytön tunnistamiseksi.

Suostun myös siihen, että nuoreni voidaan lähettää opettajien päätöksellä kotiin kesken matkan hänen käyttäytymisensä tai matkan sääntöjen vastaisen toimintansa tai opettajan ohjeiden ja määräysten noudattamattomuuden tai vastaavan käyttäytymisen johdosta.

Sovin, että olen tavoitettavissa puhelinnumerosta _____ matkan aikana. Sovin myös, että maksan kaikki ylimääräiset kulut niiden laadusta riippumatta, jotka syntyvät siitä, että nuoreni mahdollisesti joudutaan lähettämään kotiin edellä mainituista syistä kesken matkan.

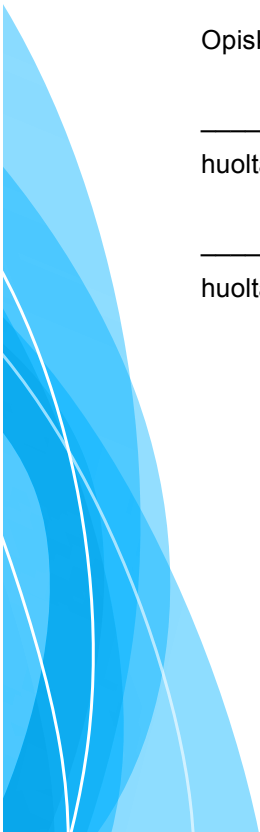
Olen/Olemme lukeneet ja hyväksyn/hyväksymme matkan ohjeet ja säännöt. Olen/Olemme tutustuneet matkan ohjelmaan ja toteutukseen ja hyväksymme sen. Minulla/Meillä on ollut mahdollisuus kysyä minua/meitä askarruttavista asioista ja tehdä parannusehdotuksia matkan toteutukseen ja sääntöihin.

paikka ja aika _____, _____

Opiskelija _____ :n

huoltajan / huoltajien allekirjoitukset

huoltajan / huoltajien nimenselvennykset

Esimerkki 2. Lyseon lukio

Provence-Côte d'Azur -matkan säännöt 8.5.–15.5.2010

- 1) Kyseessä ei ole lomamatka, vaan koulun toimintasuunnitelmaan kuuluva opintomatka
- 2) Järjestettyyn ohjelmaan on osallistuttava ja annettua aikataulua on noudatettava.
- 3) Edustamme Suomea ja Lyseota – käytäydymme mallikelpoisesti joka tilanteessa.
- 4) Huumeet ja alkoholi ovat kiellettyjä.
- 5) Tupakointi on kielletty ryhmän virallisen ja yhteisen ohjelman aikana.
- 6) Yksin liikkuminen on kielletty. Jokainen liikkuu vähintään kahden, kolmen hengen ryhmässä.
- 7) Aiheuttamansa aineelliset vahingot opiskelija korvaa itse.

Yllä olevien sääntöjen rikkomisesta voi opettajien harkinnan mukaan seurata opiskelijan kotiin lähettäminen opiskelijan omalla kustannuksella.

Jyväskylässä 16.4.2010

Sitoudun noudattamaan matkan sääntöjä

matkalle osallistuvan opiskelijan allekirjoitus

Hyväksyn yllä olevat säännöt

huoltajan allekirjoitus

Esimerkki 3. Voionmaan lukio

COMENIUS-MATKA BELGIAAN

Olet mukana Voionmaan lukion Comenius-projektissa ja osallistumassa projektin oppilastapaamiseen Belgian Eeklossa. Matkan ajankohta on 24.–29.10.2011. Koska matka on osa koulumme kansainvälistä toimintaa, on syytä sopia muutamista käyttäytymissäännöistä.

1. Olet tällä matkalla kotisi, koulusi ja kotimaasi edustaja, joten on syytä käyttäytyä sen mukaisesti: reippaasti ja myönteisesti.
2. Muistathan myös, että ”maassa maan tavalla”, eli ota huomioon maan tavat ja tottumukset.
3. Isäntäperheiden sääntöjä ja yhdessä sovittuja sääntöjä on noudatettava (esim. kotiintuloajat).
4. Päihteiden käyttöä ei sallita.
5. Pidä huolta itsestäsi, kavereistasi ja omaisuudestasi.
 - a. Pysytele retkillä ryhmän mukana.
 - b. Älä lähde yksin kaupungille.
 - c. Pidä huolta tavaroistasi (varo taskuvarkaita esim. metrossa).
6. Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös opintomatalla.

Jos yllä mainittuja sääntöjä ei noudateta, ilmoitamme siitä huoltajille ja rehtorille.

Olen lukenut nämä säännöt, ja sitoudun noudattamaan niitä.

Paikka ja aika _____

opiskelijan allekirjoitus

huoltajan allekirjoitus

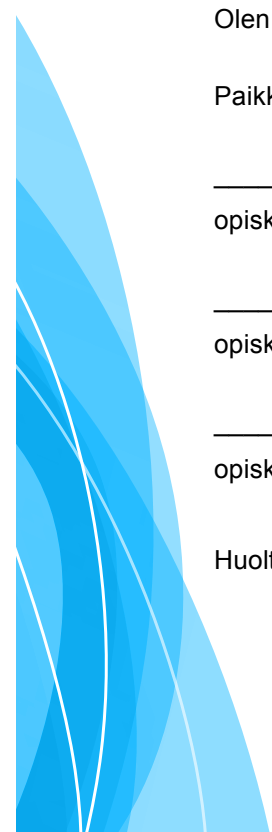
opiskelijan nimenselvennys

huoltajan nimenselvennys

opiskelijan puhelinnumero

huoltajan puhelinnumero

Huoltaja hyväksyy allekirjoituksellaan opiskelijan osallistumisen matkalle.

Liite 3. Esimerkki matkustusohjeista

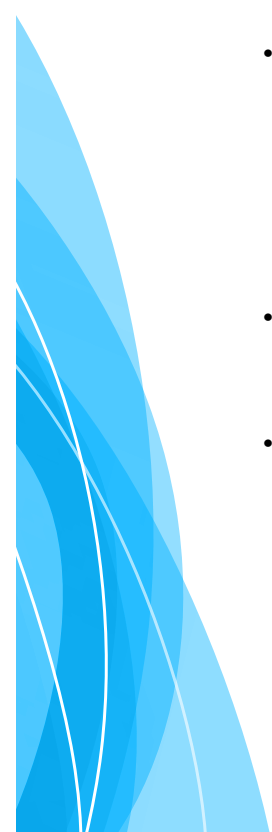
ENNEN MATKAA

Matkustusasiakirjat

- Tarkista, että passisi on voimassa vielä Suomeen palatessasi. Ainoastaan Schengen-alueella voit matkustaa henkilökortilla.
- Hanki ajoissa tarvitsemasi viisumi kohdemaan lähetystöstä.
- Skannaa, valokuvaa tai valokopioi matka-asiakirjasi. Pakkaa alkuperäiset matka-asiakirjat käsimatkatavaroihisi. Tallenna skannattu/valokuvattu kopio sähköpostiisi. Jätä lisäksi kopio huoltajallesi.
- Kirjoita muistiin passisi, matkavakuutuksesi ja pankkikorttisi numerot, lentojesi numerot ja lähtöajat, opettajasi, kohdemaassa olevan yhteyshenkilön yhteystiedot sekä majapaikkasi osoite. Kännykän muistin lisäksi nämä tiedot on hyvä ottaa mukaan myös muistilapulla, jonka säilytät erillään matka-asiakirjoista. Jätä muistilista tiedoksi myös huoltajalle.
- Ulkoasianministeriön matkustustiedotteet, turvallisuusvinkit, ohjeet matkustusasiakirjoista ja kadonneen passin korvaamisesta, edustustojen yhteystiedot yms. löytyvät osoitteesta <http://formin.finland.fi>.

Muut matka-asiakirjat: lento-, juna- tms. liput, aikataulut, vakuutukset

- Tulosta sähköiset lento- ym. liput ja tarkista niiden oikeellisuus.
- Ilmoita lentoyhtiölle mahdollinen erikoistoivomuksesi (ruokavalio, liikuntaesteisyys, istumapaikkatoiveesi ym.). Menettelytapa riippuu lentoyhtiöstä. Tarkista ohjeet nettisivuilta. Joissain tapauksissa erikoistoiveiden toteuttamisesta veloitetaan erikseen. Joissain tapauksissa ko. asiat voit hoitaa vielä netissä tehtävän lähtöselvityksen aikana (yleensä noin 1 vrk ennen matkaa).
- Huomaa, että kaikki lentoyhtiöt eivät tarjoa maksuttomia aterioita, välipaloja tai juomia Euroopan sisäisillä lennoilla.
- Tarkista matkakohdettasi koskevat terveystiedot ja -suositukset esim. paikkakuntasi terveyskeskuksesta. Hanki ajoissa tarvittavat rokotukset, lääkitys ja rokotustodistukset. Hoida rokotukset kuntoon koulusi terveydenhoitajan luona viimeistään 1 kk ennen matkalle lähtöä.

- EU-/ETA-alueelle tai Sveitsiin matkustaessasi hanki Kelasta www.kela.fi Eurooppalainen sairaanhoitokortti, jolla saat lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa ollessasi tilapäisesti EU- tai ETA-maissa sekä Sveitsissä.

Mitä mukaan?

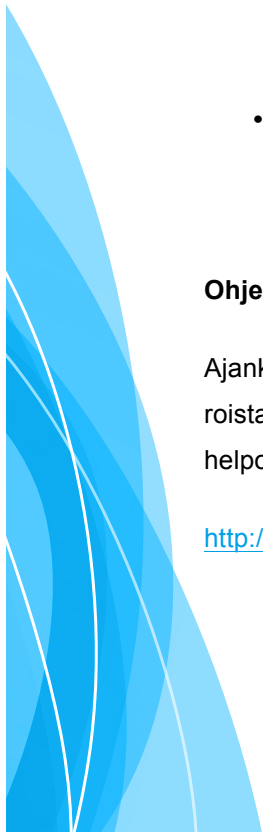
Matkatavaroiden määrä ja se, mitä kannattaa ottaa mukaan, riippuu matkakohteesta, matkan kestosta ja siitä, mitä aiot matkalla tehdä. Alla on lista tavaroista, joita saatat tarvita matkalla.

- Matka-asiakirjat ja muut viralliset paperit: passi ja/tai henkilökortti, matkaliput, vakuutuskortit ja/tai -todistukset tai vähintään vakuutusyhtiön nimi ja vakuutusnumero, ajokortti (ja tarvittaessa myös kansainvälinen ajokortti)
- Maksuvälineet: käteistä/matkavaluuttaa, Visa Electron
- Kirjallisuus: kartat, matkaoppaat, sanakirjat, aikataulut, matkalukemista, Suomi-tietoutta
- Omat paperit: osoitteet ja puhelinnumerot, muistiinpanovälineet
- Vaatteet: muutamat hyvät kengät (vuodenajan mukaan),sukkia, alusvaatteita, riittävä määrä vaihtovaatekertoja, yöpuku, villasukat ja/tai sisäkengät, uimapuku, kuntoiluvaatteet, oleskeluasua, tuulen/sateen pitävä takki tai asu, fleecetakki tarpeen mukaan, pyyhe
- Lääkkeet: henkilökohtaiset lääkkeet (+reseptit), särkylääkkeet, laastaria ja sidetarpeita, desinfiointiainetta, antibakteerista voidetta (basibact tms.)
- Muu hygienia: hammasharja ja -tahna, saippua, shampoo ja hoitoaine, deodorantti, aurinkovoide, kosteusvoide, kosteuspyyhkeet, nenäliinat, kampa/harja, hieman pyykkipulveria, suihkutossut
- Muuta: kännykkä ja laturi, kamera ja laturi, pattereita, vara-akku, laturi, mahdollisesti myös adapteri, vesipullo (tyhjä), ompelusetti, sakset, korvatulpat, reppu tai muu pienempi laukku, tuliais (perhemajoituspaikkaan, yhteyshenkilölle), pari tyhjää muovikassia

Ohjeita käsimatkatavaroista ja ruumaan kuljetettavista matkatavaroista

Ajankohtaiset ohjeet käsimatkatavaroiden pakkaamisesta ja ruumassa kuljetettavista matkatavaroista löydät matkaa järjestävän lentoyhtiön sivuilta. Tutustumalla matkustusohjeisiin etukäteen helpotat lentomatkaasi.

<http://www.finavia.fi/lentomatkestajille>

Lähtöselvitys (check-in) (Tarkista ohjeet matkatoimistolta tai lentoyhtiöltä)

- Ole ajoissa paikalle oikeiden papereiden kanssa! Kotimaan lennoilla suositellaan olemaan lähtöselvityksessä viimeistään 30–45 minuuttia ennen lähtöä ja ulkomaan lennoilla 1,5–2 tuntia ennen lähtöä. Ensikertalaisen kannattaa muutenkin varata reilusti aikaa.
- Lähtöselvityksessä esitetään passi tai henkilökortti + tulostettu e-lippu tai varauskoodi. Lähtöselvityksessä saat boarding passin ja tarran (baggage tag), jossa on ruumaan menevän matkalaukkusi tiedot. Tarraa tarvitset, jos matkalaukkusi häviää.
- Boarding-passiin on merkitty lähtöportti ja paikkasi lentokoneessa. Tarkkaile silti monitoria, sillä joskus lähtöportti saattaa muuttua aivan viime tipassa.
- Useimmilla lentoyhtiöillä on mahdollista tehdä lähtöselvitys itsepalveluna etukäteen netissä (noin 1 vrk ennen matkaa). Voit silloin tulostaa boarding passin itse. Ruumaan menevät matkatavarat viedään kentällä baggage drop -luukulle.
- Lentoyhtiöillä on usein myös itsepalvelupäätteitä lähtöselvityksen tekoa varten. Joissain tapauksissa päätteeltä saat sekä boarding passin että ruumaan menevän matkalaukun tarrat. Joissain tapauksissa joudut erikseen jonottamaan matkalaukun kanssa baggage drop -jonossa.

Turvatarkastus

- Lähtöselvityksen jälkeen tiet mahdollisten saattajien kanssa erkanevat, kun siirrytään matkustajille tarkoitetulle transit-alueelle turvatarkastuksen kautta.
- Turvatarkastuksessa käsimatkatavarat läpivalaistaan ja kaikki matkustajat kulkevat metallinpaljastimen läpi.
- Takit ja muut raskaat vaatekappaleet (ja joskus myös kengät) tulee riisua läpivalaisuhihnalle ja kaikkien päälle jäävien vaatteiden taskut tyhjennetään läpivalaisuun menevään laatikkoon. Myös college- ja villatakit sekä vyöt pitää yleensä riisua hihnalle. Välttääksesi tarpeettomat viivytykset turvatarkastuksessa vältä pukeutumasta vaatteisiin, joissa on paljon vetoketjuja tai metallia muussa muodossa.
- Kannettava tietokone on otettava laukusta erikseen hihnalle. Joskus virkailija pyytää myös avaamaan tietokoneen. Myös käsimatkatavaroihin pakkaamasi nesteitä sisältävä minigrip-pussi on otettava pois laukusta ja laitettava läpivalaisuun.

Kentällä

- Turvatarkastuksen läpi kuljettuasi seuraa monitoreista koneeseen pääsyn (boarding) alkua. Monitoreihin tulee myös ilmoitukset lähdön viivästymisestä ja muutoksista. Useimmilla lentokentillä ei ole enää kuulutuksia. Boarding alkaa yleensä 30 minuuttia ennen monitoriin merkittyä koneen lähtöaikaa.
- Schengen-alueen ulkopuolelle matkustettaessa passi ja boarding pass tarkistetaan ennen siirtymistä transit-alueelta sille puolelle kenttää, jolta lennot Schengen-alueen ulkopuolelle lähtevät.
- Lähtöportilla boarding pass ja passi/henkilöllisyystodistus tarkistetaan vielä kerran ja istuinnumeron perusteella löydät oman paikkasi koneessa.

Koneessa

- Kännykän käytöstä kerrotaan lennon alussa.
- Lentolipustasi näet, onko lennolla mitään ilmaista tarjoilua. Joka tapauksessa voit nauttia omia eväitäsi ja kentältä ostettuja juomia (ei alkoholia).

Laskeuduttua

- Kun siirryt koneesta terminaaliin, katso lähimmästä monitorista, mistä voit noutaa matkatavarasi. Matkatavara-auloja voi olla useampia, ns. karuselleja.
- Matkatavara-aulasta poistutaan tullilinjaston kautta. Schengen-alueen ulkopuolelle matkustettaessa henkilöllisyys tarkistetaan vielä kerran ennen siirtymistä pois transit-alueelta.
- Matkatavaroiden viivästyessä tai niiden rikkouduttua matkan aikana ole yhteydessä tulo- palvelupisteeseen, joka yleensä sijaitsee matkatavara-aulassa. Matkatavaroiden viivästyessä tai kadottua tarvitset ilmoituksen tekoon lähtöselvityksessä saamasi tarran. Jos näin tapahtuu menomatalla, tarvitset myös osoitteesi tai muut yhteystietosi kohdemaassa. Jos viivästys on mittava, toimitetaan matkatavarat yleensä sinulle suoraan osoitteeseesi.
- Matkatavaroiden kadotessa kokonaan tai rikkouduttua ota yhteyttä myös lentoyhtiöön (tulo- palvelu neuvoo) ja vakuutusyhtiöön.

Välilasku

- Katso monitoreista, mistä terminaalista ja/tai miltä portilta jatkolentosi lähtee ja siirry viivyttelemättä kentän opasteita seuraten sinne.
- Matkatavarat lähtöselvitetään yleensä suoraan lopulliseen kohteeseen. Jos näin ei ole tapahtunut, tulee sinun hakea matkatavarasi linjastolta ja sen jälkeen siirtyä välittömästi kyseisen kentän opasteiden mukaan transit-lähtöselvitystiskille.

Liite 4. Esimerkki ohjeista muualla hankitun osaamisen tunnustamisesta

Muualla hankitun osaamisen tunnustaminen

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän lukiojohtokunnan päätös 28.8.2012/Liite nro 1

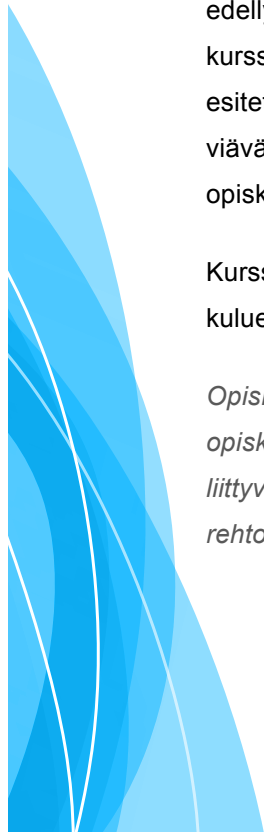
Ohjeistus muualla hankitun osaamisen tunnustamiseen sekä tunnustamisen arviointiin osana opiskelijan oppimisen ja aihekokonaisuuksien sekä työelämäkurssien arviointia - liitteenä opetussuunnitelman kohtaan 6.1.

1. Opintojen hyväksi lukeminen Jyväskylän lukiot rohkaisevat opiskelijoita hakeutumaan lukioaikana sellaiseen muiden oppilaitosten järjestämään koulutukseen, joka palvelee heidän jatko-opintojaan ja työelämään orientoitumistaan. Opiskelijalla on oikeus sisällyttää opintoihinsa muissa lukioissa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa suoritettut opinnot siltä osin kuin ne vastaavat lukio-opintojen sisältöjä ja tavoitteita. Opiskelijan tulee ennen opintojensa aloittamista tarkistaa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa kyseisten opintojen vastaavuudet. Muissa lukioissa suoritettut kurssit hyväksytään valtakunnallisiin pakollisiin, valtakunnallisiin syventäviin tai soveltaviin kursseihin. Muissa oppilaitoksissa suoritettut kurssit voidaan hyväksyä soveltaviin kursseihin tai osaksi lukion oppimäärän suorittamista. Edellä mainituissa tapauksissa opiskelijalle annetaan kurseista S (suoritettu) -merkintä.

Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin tai opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin syventäviin kursseihin, tulee niistä antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Ulkomailta suoritettut opinnot hyväksytään opiskelijalle pääosin soveltaviin kursseihin tai osaksi lukion oppimäärän suorittamista. Opiskelijan on hyväksymisen perusteeksi esitettävä virallinen todistus opinnoistaan ja kyseisen oppilaitoksen opetussuunnitelma, josta selviävät opintojen tavoitteet, sisältö ja laajuus. Lukioiden tulee huolehtia siitä, että ulkomaille lähtevät opiskelijat ovat tietoisia opintojen korvaavuuksien periaatteista.

Kurssiin liittyvät tehtävät on saatava valmiiksi viimeistään suoritusta seuraavien kahden jakson kuluessa.

Opiskelijoille voidaan erityistapauksissa hyväksyä muita kuin edellä mainittuja opintoja tai muita opiskelun kaltaisia näyttöjä. Kyseeseen tulevat esimerkiksi taito- ja taideaineiden lukiodiplomitöihin liittyvät produktiot, opiskelu ja ohjaus. Opiskelijan on varmistettava ennakolta aineenopettajalta ja rehtorilta edellä mainittujen toimintojen vastaavuus lukio-opintojen kanssa.

2. Hyväksi lukemisen mittaristoa

- a) Hyväksi luettavan kurssin tulee vastata lukion kurssia työmäärällisesti.
- b) Opiskelijan tulee esittää työstään kirjallinen dokumentti, päiväkirja, raportti tai produktio, jonka mukaan arviointi ja hyväksi luku suoritetaan
- c) Hyväksi luetut kurssit kirjataan omana kokonaisuutena lukion päättötodistukseen, mikäli eivät vastaa muita opetussuunnitelman kursseja.
- d) Samasta koulun ulkopuolisesta harrastuksesta, produktiosta tai muusta samankaltaisesta toiminnasta voidaan myöntää maksimissaan 2 lukion projektikurssia. Hyväksi voidaan lukea lukion tai aikaisintaan lukiota edeltävän kesän aikana suoritettut toiminnot.
- e) Koulun omista projekteista voidaan opiskelijalle myöntää useampi kuin kaksi kurssia. Lähtökohtana kuitenkin se, että myös näistä toiminnoista on annettu erillinen todistus, päiväkirja tai tuntilaskelma.
- f) Koulujen kansainvälisen toiminta
 - ns. opiskelijavaihto 3-7 pv. (sisältää mahdollisesti vastavuoroisen vaihdon) 1-2 kurssia. Sisältää ennakkotyön, varsinaiset vaihdot ja loppuraportoinnin.
 - Vaihto-oppilasvuosi (3-12 kk). Vaihto-oppilasvuodesta pyydetään ensisijaisesti opiskelutodistus, joka määrittää hyväksi luennan. Sen sijalla voidaan käyttää mallia, jossa arvioidaan opiskelijan opiskelua, ei varsinaisesti suorituksia. Lähtökohtaisesti opiskelu ulkomailla tuottaa opiskelijalle 2 projektikurssia jakson aikana eli 2-12 kurssia.
- g) Opiskelija voi erityisestä syystä suorittaa oppiaineen kurssin tai laajemman opintokokonaisuuden näyttökokeella. Erityisiä syitä voivat olla mm. opiskelijan kielitausta tai opiskelijan aiemmat aineeseen liittyvät laajat opinnot.
- h) Aikuislukiossa ja päivälukiossa suoritettut kurssit vastaavat toisiaan.
- i) Hyväksi luetaan vain kokonaisia kursseja.

3. Hyväksi lukemisen määristä

Opiskelijalle voidaan hyväksi lukea lukion oppimäärän suorittamiseen maksimissaan 16 kurssia kuitenkin siten, että lukion pakollisten ja syventävien kurssien määrä on vähintään 59-63 kurssia riippuen opiskelijan matematiikan oppimäärän valinnasta

Aihokokonaisuuksiin liittyviä soveltavia kursseja. LJ liite nro 2

1 ja 2 Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: I ja II (AIK1 ja AIK2) - Toiminta kansalaisjärjestöissä, yhdistyksissä, tms. vapaaehtoisissa organisaatioissa - Toiminta nuorisjärjestöissä, mukaan lukien aatteellisissa ja hengellisissä - Toiminta nuorisovaltuustossa - Oma yritystoiminta

3 ja 4 Hyvinvointi ja turvallisuus I ja II (AIK3 ja AIK4) - Toiminta lasten, vanhusten, vammaisten tms. hoito ja hoivatyössä - osallistuminen aktiiviseen, jatkuvaan ja ohjattuun liikunta- ja urheilutoimintaan. Toimiminen erilaisissa nuorten vertaistukipalveluissa, palvelevassa puhelimesta, nuorisotyössä, leiri tai kerho-ohjaajana - Päihdetyö YAD yms.

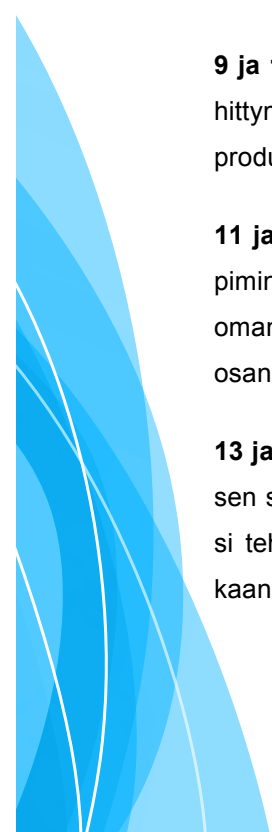
5 ja 6 Kestävä kehitys I ja II (AIK5 ja AIK6) - Toiminta 4H - kerhossa tai vastaavassa - Toiminta ympäristöjärjestössä tms. luonnonsuojelu organisaatioissa - Osallistuminen kestävästä kehityksestä, luonnonsuojelusta tms. käsitteleviin opintoihin lukion ulkopuolella - Organisoimalla tapahtumia, jotka toteuttavat kestävästä kehityksen tavoitteita tai arvoja

7 ja 8 Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurituntemus I ja II (AIK7 ja AIK8) - Koulun ulkopuolella tapahtuva kulttuurityö ja kulttuuriproduktiot; näytelmä, kuvataide, kirjallisuus tms. - Kulttuuriopinnot ja toimiminen erilaisissa kulttuurijärjestöissä. - Kulttuuri-ohjaajan työ – työskentely nuorten tms. ryhmien tai yksilöiden ohjaajana tai opettajana. - Aktiivinen vaikuttaminen oman alansa kulttuurituntemuksen lisäämiseen. - Kansainväliset vaihdot, projektit ja produktiot

9 ja 10 Teknologia ja yhteiskunta I ja II (AIK9 ja AIK10) - Opiskelijan työelämäntuntemuksen kehittyminen - Luonnontieteiden ja teknologia-alan työ tai harjoittelu - Teknologiaprojektit tai erilaiset produktiot, joissa hyödynnetään teknologiaa.

11 ja 12 Viestintä ja mediaosaaminen I ja II (AIK11 ja AIK12) - Viestinnän ja median työssäoppiminen, harjoittelu tms. esim lehdet, sähköinen media yms. - Aktiivinen mediavaikuttaminen tai oman viestintä-media tuotannon toteuttaminen - Sähköisen ja sosiaalisen median hyödyntäminen osana muuta kansalaistoimintaa

13 ja 14 Työelämäkurssit I ja II (AIK13 ja AIK14) Tavoite: Kurssien tavoitteena on tukea lukiolaisen sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin hyödyntäen omaa työelämäkokemusta. Suoritustapa: Kurssi tehdään itsenäisesti esimerkiksi kesäloman aikana. Ennen työjaksoa opiskelija tekee työpaik- kaansa työhakemuksen ja CV:n (ansioluettelo) ja esittää ne opinto-ohjaajalle. Samalla opiskelija

ilmoittautuu tälle kurssille. Varsinaisen työn tulee olla vähintään 60 tunnin työjakso (kaksi viikkoa töissä päätoimisesti tai vastaavaa), ja siitä näytetään opinto-ohjaajalle työnantajan antama todistus.

Työelämään tutustumis- jaksolaiselle annetaan mukaan lomake työnantajan täytettäväksi (Tutustu työelämään ja tienaa). Tällä todistetaan osallistuminen työhön tutustumisjaksolle. Tämän lisäksi opiskelija tekee esseen/raportin, jossa hän ottaa selvää annetuista teemoista. Keskeisinä osina tässä raportissa on työelämävalmiudet: oikeudet ja velvollisuudet työssä.

Essee/raportti palautetaan opinto-ohjaajalle työn päättymisen jälkeen viimeistään kahden seuraavan jakson aikana joko sähköisesti tai paperilla. Opo voi järjestää myös yhteisen palautetilaisuuden kaikille työelämäkurssin tekijöille. Työelämäkurssi I: Ammattiin tutustuminen Työelämäkurssi II: Ammattialaan tarkempi tutustuminen Kaikkia aihekokonaisuuksia tukevat suoritukset Työelämälähtöisyys - kesätyöt - työssäoppiminen Arviointi: suoritusmerkintä.

Lukiolaisen

Kansainvälisyyspassi

Opiskelijan nimi

Opiskelijalle

Tervetuloa vahvistamaan kansainvälisyysosaamistasi! Tutustu tähän kansainvälisyyspassiin ja pohdi, miten parhaiten edistät tärkeitä työelämä- ja jatko-opintovalmiuksiasi.

Kansainvälisyyspassia voit käyttää kahdella tavalla:

- Keräämällä merkintöjä kansainvälisyystoiminnasta kohtaan III.
- Keräämällä merkintöjä kansainvälisyysopintojen kokonaisuutta varten väh.10 kurssia kohdista I-III. Näistä kursseista saat erillisen todistuksen.

Ohjeita

- Kansainvälinen toiminta tarkoittaa esim. koulun kansainvälisiin projekteihin ja opintomatkoihin osallistumista sekä koulun ulkopuolella tapahtuvia opintoja tai työtehtäviä, 38 h = 1 kurssi.
- Kansainvälisyystoiminta voi koostua myös lyhyemmistä osasuorituksista (1-10 h)
Katso myös kansainvälisyyspassi / lyhytkestoinen kansainvälinen toiminta / esimerkit.
- Lukiokurssien ulkopuoliset suoritukset tulee lisäksi osoittaa erillisillä todistuksilla tai niiden hyväksyntä tulee tarkistaa lukiosi kansainvälisyyskoordinaattorilta tai rehtorilta etukäteen.
- Kansainvälisyyspassiin hyväksytään vain lukiovuosien aikana hankittu kansainvälinen osaaminen.
- Opiskelijana vastaat itse kansainvälisyyspassin säilyttämisestä, täyttämisestä ja rehtorin tai kv-koordinaattorin allekirjoitusten pyytämisestä. Koulun edustaja vastaa kansainvälisyyspassiin hyväksytyjen suoritusten siirtämisestä opintorekisteriisi.

Jos keräät kansainvälisyysopintojen kokonaisuuden, väh. 10 kurssia

Kansainvälisyysopintojen kokonaisuus koostuu kolmesta ryhmästä:

1. Kielten opinnot
2. Kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta käsittelevien reaali-, taito- ja taideaineiden opinnot
3. Kansainvälisyystoiminta
 - Kaikista opintorekisterissäsi näkyvistä kursseista voit pyytää lukiosi kv-koordinaattorin tai rehtorin allekirjoituksen yhdellä kertaa (suoritukset säilyvät opintorekisterissä).
 - Vähintään 10 kurssin opiskelujen jälkeen rehtori allekirjoittaa sinulle erillisen todistuksen, jonka saat viimeistään lukion päättötodistuksen yhteydessä.

Menestystä kansainvälistymisesellesi!

KANSAINVÄLISYYSPINNOT

I KIELET Min. 3 kurssia	Oppilaitos/ suorituspaikka	Opettaja/ hyväksyjän (nimi)	Pvm.	Arviointi: Arvosana 4-10/S	Rehtorin tai kv-koordinaattorin allekirjoitus*
RUA7					
RUB6					
ENA8					
A-kielen 8. kurssi					
B26					
B38					
Muun kielen opinnot (min 38 h)					
II MUUT AINEET Min. 2 kurssia	Oppilaitos/ suorituspaikka	Opettaja/ hyväksyjä (nimi)	Pvm.	Arviointi: Arvosana 4-10/S	Rehtorin tai kv-koordinaattorin allekirjoitus*
ET4/ET5					
FI8					
FY13					
GE4/GE6/GE7/GE9					
HI6/HI7/HI10/HI12					
KU3					
MU3					
UE4					
YH4/YH9					
ÄI19					
CLIL-kurssi					
Muut opinnot (min 38 h)					

* ks ohje allekirjoituksesta

III KANSAINVÄLISYYSTOIMINTA (min. 3 kurssia kohdista A ja/tai B)

A. Laaja kansainvälisyys-toiminta	Opiskelija täyttää			Kv-koordinaattori tai rehtori täyttää			
	Oppilaitos/ suorituspaikka	Ajankohta	Sisällön/ tehtävän kuvaus	Kurssi*	Pvm.	Arviointi: Hyväksytty S	Hyväksyjän allekirjoitus
Kielikurssi ulkomailla							
Koulun kv-projekti tai kv-opintomatka							
Maailemankansalaisen kypsyyskokeen suorittaminen							
Vaihto-oppilaan isäntäperheenä toimiminen (3-12 kk)							
Päätoiminen opiskelu ulkomailla, 6 vkoa = 2 kurssia							
Työtehtävät tai asuminen ulkomailla, 2 kk = 1 kurssi							
Muu, mikä:							

* Kansainvälisyys-, projekti- tai muu soveltava kurssi

Vähintään 38 h = 1 kurssi

B. Lyhytkestoinen kansainvälisyystoiminta	Oppilaitos/ suorituspaikka	Ajankohta	Kesto 1-10 h	Sisällön/ tehtävän kuvaus	Hyväksyjän allekirjoitus	Pvm.	Nimen selvennys

Ohjeita:

Vähintään 38 h = 1 kurssi

Kansainvälisyysopintokokonaisuuteen (erillinen todistus) hyväksytään lyhytkestoisesta kansainvälisyystoiminnasta enintään 2 kurssia.

Toiminnalla hyväksi luetaan kurssit: _____

_____ Päivämäärä

_____ Rehtorin tai kv-koordinaattorin allekirjoitus

ESIMERKKEJÄ HYVÄKSYTTÄVÄSTÄ TOIMINNASTA:

Tutorointi vieraalla kielellä
 Vierailijan isäntänä/ emäntänä/majoittajana toimiminen
 Koulun kv-tapahtumaan tai sen järjestelyihin osallistuminen
 Kirjoittaminen koulun kotisivuille vieraalla kielellä
 Tietotekniikkaprojekti vieraalla kielellä

SOME:n sisällön tuottaminen vieraalla kielellä
 Blogin tai esitelmän kirjoittaminen vieraalla kielellä
 Vieraskieliselle tai kv-aiheiselle luennotte osallistuminen
 Kv-järjestötoimintaan osallistuminen
 Europassin kirjoittaminen

TODISTUS KANSAINVÄLISYYSOPINNOISTA

on suorittanut lukio-opintojensa aikana kansainvälisyysopintojen kokonaisuuden. Tämä kokonaisuus sisältää yhteensä vähintään 10 kurssia seuraavista osa-alueista: vieraat kielet, kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta käsittelevät reaali-, taito- ja taideaineet sekä aktiivinen kansainvälinen toiminta lukio-opinnoissa ja vapaa-aikana (yksi kurssi sisältää vähintään 38 tuntia opintoja tai kansainvälistä toimintaa).

Tällä todistuksella tunnustetaan opiskelijan suuntautuminen, kiinnostus ja panostus kansainvälisyyteen.

Paikka ja päivämäärä

Rehtorin allekirjoitus

Nimenselvennys

Koulun leima

CERTIFICATE OF INTERNATIONAL STUDIES

This is to certify that, during his or her secondary education, the student named above completed a package of international studies. In total, this package consists of a minimum of 10 courses in the following areas: foreign languages, academic, technical and cultural subjects with international and multicultural aspects, and also international activities both as part of his or her studies and during leisure time (one course consists of at least 38 hours of studies or international activity).

This certificate is to testify the student's commitment to and interest in international issues.

Place and date

Director's signature

Name in block letters

Stamp of the school

